

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

10^E JAARGANG

WOENSDAG 17 JUNI 1925

No. 494

INHOUD.

	Biz.
Mededeeling van de Centrale Commissie voor de Rijnvaart	506
EEN KIJKJE IN DEN ECONOMISCHEN ONTWIKKELINGSGANG VAN NIEUW ZEELAND I door <i>J. Sibinga Mulder</i>	506
Het herleeft ontwerp Nelissen II door <i>Prof. Mr. W. H. Drucker</i>	509
Het Rapport van de Commissie van Vuuren III (Slot) door <i>Prof. Mr. A. van Gijn</i>	511
Mogelijke blijvende gevolgen van de Rubberrestrictie door <i>Ir. R. Houwink</i>	513
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De ontwikkeling van den financieelen toestand in Frankrijk door <i>Prof. Bertrand Nogaro</i>	513
AANTEKENINGEN:	
De goudproductie en -uitvoer van Zuid-Afrika in 1924	515
Stand der cultures en uitvoer gedurende het eerste kwartaal 1925 in Suriname	515
BOEKAANKONDIGING:	
Centraal Verslag der Arbeidsinspectie in het Konink- rijk der Nederlanden over 1923, bespr. door <i>G. de Clercq</i>	516
S. A. Reitsma: Indische Spoorweg-Politiek, bespr. door <i>Ir. R. A. Verwey</i>	517
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN	518
MAANDCIJFERS:	
Handelsbeweging over de maand April 1925	518
Giro-omzet bij De Nederlandsche Bank	519
Giro-kantoor der Gemeente Amsterdam	519
Résumé uit het „Monthly Bulletin of Statistics”	519
Statistisch Overzicht van den economischen toestand van Nederland	520
Emissies in Mei 1925	521
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	521—528
Geldkoersen. Bankstaten. Goederenhandel.	
Wisselkoersen. Effectenbeurzen. Verkeerswezen.	

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN Wd. Algemeen Secretaris: *Mr. Q. J. Terpstra.***ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN****COMMISSIE VAN ADVIES**

J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Prof. Dr. E. Moresco; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerde leden: *Prof. Mr. D. van Blom;**Prof. Mr. H. R. Ribbius.*Redacteur-Secretaris: *D. J. Wansink.*Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.*

Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 25,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.*

15 JUNI 1925.

Het aanbod van geld is de afgelopen week belangrijk groter geworden. Particulier disconto liep daarvoor terug van 3½ pCt. tot 2½ pCt. en de prolongatierente daalde tot 2¼ pCt. Het aanbod van call-geld werd eveneens dagelijks groter, zoodat aan het einde der week belangrijke bedragen ongeplaatst bleven. Ook de nieuwe week opende met sterk aanbod,

zoodat enkele posten disconto zelfs voor 2½ pCt. plaatsing vonden. * *

De Minister van Financiën stelt de inschrijving open op schatkistpapier op 22 Juni a.s. Aangeboden worden drie- en zesmaands-promessen en biljetten met een looptijd van een jaar, tot een totaal bedrag van f 55 miljoen. * *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank blijkt de post binnenlandsche wissels van f 92,9 miljoen tot f 91,2 miljoen te zijn teruggelopen. Het totaal der rechtstreeks bij de Bank geplaatste schatkistpromessen bleef onveranderd f 5 miljoen bedragen. De beleeningen geven een vermeerdering van nagenoeg f 2 miljoen te zien. Het renteloos voorschot aan het Rijk vertoont een stijging van f 4,2 miljoen.

De goudvoorraad der Bank geeft, blijkbaar als gevolg van een tweede goudzending naar Engeland, opnieuw een daling van f 12 miljoen te zien. De zilvervoorraad steeg met f 400.000. De post papier op het buitenland blijkt van f 167 miljoen tot f 187,4 miljoen te zijn opgelopen. Tegelijkertijd geven, in verband met den gouduitvoer, de diverse rekeningen onder het actief slechts een geringen teruggang te zien; zij noteeren f 52,8 miljoen tegen f 54,6 miljoen op den vorigen weekstaat.

De biljettencirculatie daalde met f 6,8 miljoen. De rekeningcourant-saldi vertoonen een vermeerdering van f 17,3 miljoen. Het beschikbaar metaal-saldo liep van f 303,3 miljoen tot f 289,5 miljoen terug. Het dekkingspercentage bedraagt nagenoeg 51. * *

Op de wisselmarkt waren de omzetten niet onbelangrijk, ondanks de zeer stabiele koersen voor de meeste wissels. Dollars waren weder de geheele week voor 2,48½ of uiterlijk 2,49 verkrijgbaar met een schommeling van nauwelijks 1/64 cent per dag. Fondsen waren iets meer aangeboden dan de vorige week, de daling bleef echter beperkt tot ½ à 1/2 cent. Parijs zette aanvankelijk de stijging voort. Dinsdag werd 12,30 betaald, maar daarna trad weder een daling in en het slot was flauw op ca. 12,05. Ook België was aangeboden, zelfs eerder sterker dan Parijs. De overige wissels waren meest iets vaster, alleen Italië liep plotseling vrij sterk terug en bleef flauw.

LONDEN, 15 JUNI 1925.

De geldruimte, die het begin van Juni had moeten brengen, maakte zich ook verleden week niet kenbaar. Geld was inderdaad gemakkelijker, maar volstrekt niet overvloedig, zoodat de prijzen zich de geheele week om 3¼ pCt. bewogen.

Disconto vertoonde dientengevolge eveneens geen fluctuatie. Driemaands prima bankaccepten bleven 4½—7/16 genoteerd.

Dollars en Guldens waren fractioneel duurder tegen het einde der week; slot heden 4,85¹⁵/₁₆—4,86; 12,09¼—½.

MEDEDEELING VAN DE CENTRALE COMMISSIE
VOOR DE RIJNVAART.

(Vervolg en slot van pag. 466).

Stroombevaring 1924.

Deze kwestie is uitgesteld tot de volgende zitting.

Baggeringen in den Beneden-Rijn.

Deze kwestie is uitgesteld tot de volgende zitting.

Schipperspatenten.

De Centrale Commissie heeft de volgende bepaling aangenomen, welke als een aanvullingsartikel van het reglement van 14 December 1922, betrekking hebbend op het verstrekken van Rijnschipperspatenten, beschouwd moet worden en op denzelfden datum als genoemd reglement in werking zal treden:

De gegadigden voor het patent, die met goed gevolg het eindexamen hebben afgelegd van een Rijnschippersschool, als bedoeld onder 2 van het Verdrag van 4 Juni 1898, of die het eindexamen van een dergelijke school in den loop van het jaar 1926 met goed gevolg zullen afleggen, zullen recht hebben op het verkrijgen van een Rijnschipperspatent, onder de voorwaarden, neergelegd in bovengenoemd Verdrag.

Ongelukken bij de brug te Dusseldorf.

De Commissie neemt nota van de verklaring van den Hr. Seeliger.

Noot van het Secretariaat:

Deze verklaring luidt: „De Deutsche Regeering overweegt het instellen van een sleepdienst, doch, daar het onderzoek in deze kwestie nog niet is afgelopen, is het niet mogelijk positieve inlichtingen te verstrekken. De kwestie is echter niet van dringenden aard, daar de werken tot verbreding van de brug te Dusseldorf, welke ongeveer een jaar zullen duren, een gratis sleepdienst noodzakelijk maken. De kans op gevaar is dus voor een jaar uitgesloten en tegen dien tijd zal de Deutsche Regeering in staat zijn mede te deelen, welke maatregelen zullen worden genomen om ongelukken ter plaatse te voorkomen..

Arbeidsreglement.

Deze kwestie is uitgesteld tot de volgende zitting.

Unificatie van het binnenscheepvaartrecht.

De Commissie — onder voorbehoud van de Deutsche delegatie voor wat betreft de draagwijzde van het hieronder genoemde principe — constateerende:

a) dat het principe van de erkenning van de vlag van binnenschepen sinds langen tijd deel uitmaakt van het internationaal publieke Rijn-recht;

b) dat zij zich dus met het ontwerp van het comité, belast met de bestudeering dezer aangelegenheid, niet verder *behoeft bezig te houden*,

1° verzoekt haren leden genoemd ontwerp ter kennis van hunne Regeeringen te brengen;

2° neemt akte van het voorstel om tot onderteekening van het ontwerp over te gaan en om hetgeen daartoe noodig is, aan de zorg van de Italiaansche Regeering over te laten, — voor zoover deze in dien geest werkzaam wil zijn;

3° verzoekt haar Bureau dit besluit ter kennis van de verkeerscommissie van den Volkenbond te brengen.

Paspoorten van opvarenden van Rijnschepen.

Wat betreft het afschaffen van de visa op de paspoorten voor opvarenden van Rijnschepen, heeft de Commissie vastgesteld, dat de besprekingen tusschen Duitschland en België gunstig verlopen en dat dus spoedig het in kracht treden van een uniforme regeling tusschen de Oeverstaten kan tegemoet gezien worden.

Ijking van binnenschepen.

1° De Commissie bekrachtigt de vergadering van het ijkingcomité uitgeschreven tegen 30 April 1925.

2° Op deze vergadering zal het comité de kwestie bestudeeren van de administratieve immatriculatie met betrekking tot de ijking, daarbij onder oogen ziende de gedachtenwisseling, welke heeft plaats gehad gedurende de zitting van het comité voor het privaatrecht en de opmerkingen der Regeeringen.

3° Het comité zal over deze aangelegenheid aan de Commissie rapport uitbrengen om haar in staat te stellen in de volgende zitting een besluit te nemen.

4° Het Bureau zal aan den Volkenbond doen weten, dat het resultaat van den arbeid van het ijkingcomité, medegedeeld in begin 1924, een voorloopig karakter draagt en op het oogenblik aan herziening onderworpen is.

Fransche tekst van het Rijnvaartpolitiereglement (van 1912).

Onder voorbehoud van de aangebrachte of nog aan te brengen wijzigingen in het politiereglement, keurt de Commissie den tekst van dat reglement, zooals het den 23en April 1925

door de, ten dien doeleinde ingestelde sub-kommissie, is vastgesteld, goed.

Wijzigingen in het Rijnvaartpolitiereglement (van 1912).

De Commissie besluit:

1° In de eerste alinea van artikel 2 § 4 van het Rijnvaartpolitiereglement van 1912 de woorden: „van de maatschappij voor scheepsclassificatie „Germanische Lloyd“ te Berlijn“ en eveneens het woord „andere“ in dezelfde alinea te schrappen.

2° In de 2e alinea van artikel 2 § 4 van genoemd reglement de woorden: „der Keizerlijke jachtclub te Kiel op“ en eveneens het woord „ander“ in dezelfde alinea te schrappen.

Deze bepaling treedt den 1en Augustus 1925 in werking

Datum van de volgende zitting.

De volgende vergadering van de Centrale Commissie is vastgesteld op Woensdag 4 November en zal, op zijn laatst, 25 November geëindigd zijn.

EEN KIJKJE IN DEN ECONOMISCHEN ONTWIKKELINGSGANG VAN NIEUW ZEELAND.

I.

Het land, van welks economische ontwikkeling ik u in onderstaande eene korte beschrijving geef, is zeker ook in zijn geschiedenis een hoogst merkwaardig land.

Het werd zelfs tweemaal ontdekt, n.l. op 13 December 1642 door Abel Jansz Tasman en nog eens 7 October 1769 door den Engelschen zeevaarder Cook.

Het bleef voor Europeesche immigratie vrijwel braak liggen tot nu een 65 jaren geleden, en geen mogelijkheden vochten om het bezit. Ja, toen kolonisten om een machtige beschermende hand vroegen was Engeland, vóór eenige stap in die richting te doen, zoo vriendelijk aan Nederland te vragen of het ook van zijn eerstontdekkingsrecht gebruik wenschte te maken, wat beleefdelyk werd ontkend. Dit is mischien, bekeken van het standpunt van den tegenwoordigen tijd, wel het meest merkwaardige van Nieuw-Zeeland. Maar in die korte spanne tijds van pl.m. 60 jaren heeft het land zich zeldzaam ontwikkeld, speciaal in de richting waartoe het door bodem en klimaat is aangewezen, de landbouw en de veeteelt, en ook hierbij doet zich eene merkwaardigheid voor, n.l. dat men op een veelal prima basis begon, vooral op het gebied van de veeteelt. Prima fokmateriaal van voor het doel superieure rassen en het is dan ook geen wonder dat de veeteelt er thans op een zeer hoogen trap staat, maar ook de akkerbouw er naar moderne methoden wordt gedreven.

Voornamelyk Britsche kolonisten. Britten, Schotten, Ieren zijn de pioniers, en Britsch in die drie variaties zijn, ze gebleven tot op den huidigen dag, hoewel ze Nieuw-Zeeland thans als hun vaste woonplaats beschouwen en Engeland niet meer noemen „our home“, maar „the old country“.

Taaie volharding, kloek beleid deed hun overwinnen en de farmers en handelaren, de fabrikanen en de reeders, die we er ontmoeten zijn de zonen of kleinzonen van die oude settlers, eenvoudige menschen, die nog weten hoe het land is ontgonnen en hun vaders en grootvaders tot welvaart kwamen.

En nu wil ik van die welvaartsbronnen in 't kort iets vertellen en dan zullen we zien, dat toch in dien betrekkelijk korten tijd al ups and downs Nieuw-Zeeland hebben beroerd en zelfs reeds een eens meest belangrijke tak van welvaart, de goudwinning, weer nagenoeg verdwenen is, en andere in opkomst zijn, zoals marmer- en steenkoolwinning.

Ik zal echter beginnen met die producten, die het langst bekend zijn, hoewel ze aan de ontwikkeling van het land weinig hebben bijgedragen: Kaurihout en Kaurigom en Flax. Vooral in het Noorden van het Noord-Eiland zijn belangrijke bosschen en de zeer gewilde boom daarin is de Kauri (Agathie Australie), Kauri de reus in grootte, maar ook in leeftijd. Stammen met een inhoud, die de grootste der „big trees“, Sequoia gigantea, nabijkomt en van een leeftijd ge-

constateerd tot pl.m. 3200 jaren. Maar ook andere soorten die waardevol hout leveren: Rata, Pariri, Kawaha (ceder), Totara (Podocarpus). Totara, het beste hout voor telegraafpalen, komen in de Nieuw-Zeeland „bush” voor, en hebben voor navigators en walvischvaarders eerst, toen voor de voorziening van Australië, later voor Zuid-Afrika en eindelijk voor Nieuw-Zeeland zelf een waardevol artikel gevormd; zoo waardevol, dat van 1830 tot 1873 de boschoppervlakte van 20.370.000 acres tot 12.130.000 achteruitging. Door gepaste maatregelen is thans het oppervlak weer tot ruim 17.000.000 acres aangegroeid, terwijl hier en daar de laatste jaren met succes met gebruikmaking van gevangen-arbeid, b.v. bij Rotorua, pijnbosschen beplant met eene Japansche pijnsoort, zijn aangelegd.

Nog ongeveer 534 zaagmolens en timmerfabrieken bezit Nieuw-Zeeland en 7000 menschen vinden een bestaan hierbij en pl.m. 160 millioen „boardfeet”-hout worden jaarlijks geëxporteerd, meest naar Australië en daarvan is $\frac{1}{4}$ Kaurihout. De totale waarde bedraagt pl.m. £ 800.000. De overige $\frac{3}{4}$ bestaat uit wit pijnboomhout of Kokikatea. Maar voor hardhout voor dwarsliggers, brugstijlen, enz. is Nieuw-Zeeland aangewezen op invoer van Australië.

Behalve voor huizenbouw hebben ook enkele industrieën groote houtbehoefte en zoo zien we het Kokikateahout van groote beteekenis worden voor de zuivelindustrie en ook voor de vruchtenexport, voor vaten en kisten.

Maar de Kaurireus heeft nog eene andere beteekenis dan alleen als houtleverancier. Ze is de producent van het bekende Kaurigom. Merkwaardig is dat de levende boom weinig gom en dan nog van minder goede kwaliteit levert. Maar in de streken waar eens uitgebreide Kauribosschen stonden, daar vindt men het in grootere en kleinere stukken in den grond. Het wordt hard in de lucht en lijkt precies op amber en vele jaren, men weet niet hoe lang, blijft het goed bewaard in den grond. Voor de bereiding van prima lak en vernis is het onmisbaar en ruim 3000 „gumdiggers” verdienen er hun kost mee om het op te graven. Ruw volk, residu van de maatschappij. Merkwaardig zijn onder de gumdiggers de z.g.n. Oostenrijkers.

Het schijnt dat, aangetrokken door de verhalen van Dr. Hochstätter, die met zijn fregat „Novara” in 1858 deze streken bezocht, er zich kolonies vestigden van immigranten uit Dalmatië, Istrië en de Balkanstaten om er landbouw en mijnbouw uit te oefenen, maar dat velen daarvan meer heil zagen in „gumdigging”.

De hoeveelheid gom, die wordt geëxporteerd bedraagt ruim 4000 ton jaarlijks tot een waarde van £ 225.000.

De tweede, oorspronkelijk zuiver inlandsche industrie, is de vezelindustrie van Phormium Tenax.

In deze industrie heeft de Maori den Pakeha ¹⁾ den weg gewezen. Want reeds lang voor zijn komst was de „flax” van groote beteekenis voor hem. Van het blad maakte hij manden, de gom der wortels was voor hem voedsel, de bloemstengel was hem een tonderdoos op zijn lange tochten, de honig van de bloemen een delicatessen voor zijn kinderen en de vezel was van universeel nut: kleeren, matten en wat al niet werd ervan gemaakt.

Overal in Nieuw-Zeeland groeit de Phormium Tenax, maar het beste langs de rivieren en in de moerassen en nooit zal ze ontbreken in de nabijheid van de „pa”, het Maoridorp. Tot op 3000 voet boven zee vindt men haar nog in 't wild groeien, maar daar niet productief.

Reeds de eerste zeevaarders, die relaties hadden met de Maories, ontdekten de groote waarde van dezen vezel, die 50 pCt. meer weerstand had dan de Europeesche hennep, ja die van de zijde nabijkwam. Katoen en wol kenden de Maories niet, maar alle weefgoederen worden van deze vezel van „harakheke” gemaakt.

¹⁾ Pakeha = blanke.

Flax werd een uitvoerproduct en speelde een groote rol in het ruilverkeer met de „pakeha”. Maar de rol die het daarin speelde heeft het land geen voordeel maar enkel nadeel en ellende gebracht. Toen aan de Maories het gebruik van de musket bekend werd, werd dat moordtuig voor hen een begeerlijk bezit. Immers de stam, die eenige musketten bezat, kon gemakkelijk op het oorlogspad gaan om andere stammen te overvallen en uit te moorden en we weten hoe hun kanibalisme maar al te vaak daartoe de drijfveer was. Gansche ladingen Flax werden voor musketten en ammunitie verkocht.

Wie de geschiedenis van Nieuw-Zeeland leest verwondert er zich niet over, dat ten gevolge van het kannibalisme, wat een der voornaamste oorzaken was van hun onderlinge oorlogen, de bevolking in getalsterkte snel achteruitging. Kort na Cook's reizen naar Nieuw-Zeeland (hij maakte er drie), werd de bevolking op het Noord- en Zuid-Eiland op pl.m. 500.000 geschat en toen Engeland het beheer in handen nam bedroeg het niet meer dan pl.m. 36.000. Thans is het getal 50.000 weer overschreden, dank zij de zooveel verbeterde omstandigheden waarin de Maories nu leven. De krijgslieden en menscheneters van vroeger zijn schapenfokkers en handelaren geworden en loyale burgers onder the Union Jack. De Engelsche missionarissen hebben hun betere paden gewezen en nagevoeg allen zijn tot het Christendom bekeerd. Maar tot groote materiele welvaart zijn ze niet gekomen, er zijn uitzonderingen natuurlijk, maar de moderne „pa” geeft geen hoog idee van hun levensstandaard.

Maar de bereiding van de vezel in 't groot liet alles te wenschen over. De machinale bereiding in Europa bleef gebrekkig en omstreeks 1830 gaf men het daar op. Betere machines werden later uitgevonden en omstreeks 1870 waren er weer 160 molens in werking, die voor een waarde van £ 140.000 exporteerden. Maar 't was een nomadenindustrie. De molens streken neer waar veel flax groeide en als de prijs daalde, werd gestopt. 1873 was een boomjaar, maar 15 jaren lang daarna duurde de depressie en toen in 1890 een hooge prijs was te maken, was er geen flax te oogsten en geen molen om de vezel te bereiden en pas in 1890 herleefde de industrie met een export van £ 400.000.

Maar roofofbouw was en bleef het en de kwaliteit daalde sterk en van de 200 molens bleven er maar 54 en de export daalde van 20.000 tot 2000 ton. Men bedenke daarbij, dat zoo'n molen niet erg kostbaar is.

Sedert zijn de Flax-cultivatatie en -industrie sterk vooruitgegaan in kwaliteit en kwantiteit, maar ze moet goedkoopere kunnen worden geleverd dan Manillahennep, want ze staat in sterkte daarbij achter.

Sedert zijn bij de wet geregeld de eischen waaraan de uitgevoerde flax moet voldoen en dit heeft veel goed gedaan.

De uitvoer bedroeg in 1922 £ 907.000 tegen £ 1.408.000 in '18. De Flax-industrie maakt thans weer een zeer moeilijken tijd door. Voor touwwerk wordt nu flax en Manillahennep in verhouding van 5 tot 1 gebruikt.

Voor moerasland, dat moeilijk is droog te leggen, zal de flax-industrie toch zeker van beteekenis blijven.

Behalve greenstone (nephriet), maar dat als uitvoerproduct nu nog geen beteekenis heeft, zijn hiermee de primitief inlandsche producten afgehandeld. Het is echter volstrekt niet onmogelijk dat greenstone in de naaste toekomst een uitvoerartikel van belang zal worden. Het buitengewoon harde, helder groene mineraal leverde steeds de grondstof voor de slagwapens der Maories en voor al hun lijfsieraden. Het komt in vrij groote hoeveelheden aan de Westkust van het Zuid-Eiland voor en wordt o.a. als grootere en kleinere steenen of rotsblokken in de rivieren gevonden, b.v. in den beroemden Milford Sound. Maar het is uiterst moeilijk te bewerken en bij de primitieve werktuigen, waarover de Maories vroeger beschikten, is

het niet te verwonderen, dat het vormen van hun slagwapens, lijfsieraden, gereedschappen van greenstone, uiterst moeilijk was. Alles moest door slijping geschieden en zoo zegt men, dat enkele bekende slagwapens door drie geslachten gingen, voordat ze hun tegenwoordigen vorm kregen; drie geslachten hebben eraan geslepen en gepolijst. Meerdere van die „Mere's” zijn bewaard gebleven.

Nu de mode van den laatsten tijd het uit Noord-Burma afkomstige mineraal „jade” in zijn kostbaarste kwaliteit eveneens transparant groen van kleur, in Europa sterk naar voren heeft gebracht, zoude het mij niet verwonderen wanneer de „greenstone” van Nieuw-Zeeland zijn intocht in Europa zal doen. De moeilijke bewerking zal greenstone lijfsieraden kostbaar doen blijven, maar vóór den oorlog werd het in Duitsland (Harz) bewerkt en zoo naar Nieuw-Zeeland teruggezonden, waar de greenstone sieraden bij Amerikaansche en andere touristen zeer gewild zijn. De Engelsche vrouw in Nieuw-Zeeland draagt ze niet, hoe mooi van kleur en vorm ze vaak ook zijn, enkel en alleen omdat elke Maori man en vrouw er een talisman (Hai Tilci = een primitieve voorstelling van den oorspronkelijken mensch) van draagt.

Ik kreeg eens ten antwoord van een deskundige, de firma Little Johns te Wellington, op mijn vraag over het voorkomen van greenstone: „er zijn om zoo te zeggen heele bergen van greenstone; maar hoe het te bewerken? „that is the trouble”.

Maar niet door hout of gom of vezel heeft Nieuw-Zeeland zijn groote beteekenis gekregen. Het dankt die aan den Pakeha, die er het schaaap heeft ingevoerd, eerst als wolproducent, later ook als vleeschleverancier.

Kapitein Cook bracht op zijn tweede reis een ram en een ooi te Queen Charlotte Sound, maar de beesten stierven en het duurde tot 1840 dat het eerste schaaap weer, en wel van Australië, werd ingevoerd te Wellington; maar de eerste kudde werd pas gesticht te Wairarapa in 1844. In Australië was men de fokbegonnen met het kleine Merinoschaaap, bekend om zijn fijne wol en dus kwam ook dat ras het eerst naar Nieuw-Zeeland. Maar naarmate Nieuw-Zeeland meer en meer werd ontdekt als het meest geschikte schapenland ter wereld, kwam men ook tot de conclusie, dat het beter geschikt was als kruisingsbasis en dat de crossbreeds met diverse rassen het meest geschikt voor Nieuw-Zeeland waren. Er wordt gekruist met Shropshires, Southdowns en Cotswolds, al naar gelang van de streek en de eischen die men stelt aan wol en vleesch.

Want sedert de refrigeratie werd ingevoerd, heeft het schaaap een dubbele waarde gekregen, als wol- en als vleeschproducent.

De Nieuw-Zeelandsche schapenfokker tracht een ras te kweken, dat veel en goede wol geeft en daarbij een goede vleeschproductie. Beroemd b.v. is het Canterbury schaaap, dat vooral op de Londensche markt recordprijzen haalt, ook voor het lamsvleesch, en een kruising is van Merino met Southdown en Shropshire. Het is een schaaap dat als wolproducent merkwaardig is, want elke plek op zijn lichaam, behalve mond, neusgaten, oogen, hoeven, is met mooie wol begroeid.

Overal zien we het schaaap. Op de vruchtbare landouwen van Canterbury en Otago en op de arme gronden in de Zuid-Alpen. Gronden, die 5 en meer schapen per acre gemakkelijk voeden tot gronden waar 20 acres nauwelijks voldoende zijn voor één schaaap. Hoe de schapenfokkerij zich hier heeft ontwikkeld moge uit het volgende blijken.

In 1851 waren er 233.000 schapen in Nieuw-Zeeland, thans zijn er 26½ miljoen, en dat niettegenstaande de eigen consumptie pl.m. 2.000.000 jaarlijks bedraagt en er reeds tot 1921 113.000.000 als frozen meat zijn uitgevoerd en thans de jaarlijksche uitvoer 6½ miljoen stuks bedraagt. En dat alles wordt voortgebracht op totaal 103.000 vierk. mijlen, waarvan heel

wat onbruikbaar hooggebergte. Een 1/2 deel van alle schapen op de bekende wereld wordt in Nieuw-Zeeland gevonden en men meent dat spoedig het getal van 50 miljoen hier zal zijn bereikt. Zeker, er is nog voldoende land voor, maar er moeten ook menschen voor zijn en vooral: loonende export van wol en vleesch en die factoren moeten meewerken om dat doel te bereiken.

Voor arm heuvelland blijft de zuivere Merino het schaaap bij uitnemendheid. Voor dit en voor andere rassen en tot ras geworden kruisingen zijn stamboeken aangelegd, waarin over de 300.000 dieren zijn ingeschreven. De wolexport belooft tot £ 12 miljoen en frozen mutton en lamb £ 7,6 miljoen, huiden £ 825.000. De eigen wolconsumptie voor de fabrieken is stijgende en bedraagt reeds ruim 8.000.000 lbs.

½ van den geheelen uitvoer uit Nieuw-Zeeland komt van het schaaap.

Deze cijfers spreken wel sterk in een land met maar 1.100.000 inwoners en een ontwikkelingsgang van ruim 60 jaren.

Maar ik moet in verband met de schapenteelt nog een ander uitvoerproduct van Nieuw-Zeeland behandelen, n.l. de konijnen- en hazenvellen. In 1859 werden 2 zilvergrijze konijnen welkom geheeten op Nieuw-Zeeland's bodem om t.z.t. den jachtliefhebbers een aangenaam doel te geven. Maar in zeer korten tijd werd het konijn een plaag, vooral in zeer dun bevolkte streken. Waar flink werd gejaagd hield men de zaak in de hand. 20 jaren na den eersten invoer, want dierlijke vijanden had het konijn hier niet, waren ze een bedreiging voor de schapenteelt. De heuvelhellingen, alles leefde van de konijnen; weiden werden vernield, heele kudden stierven uit, tal van schapenboeren werden geruïneerd. Duizenden acres schapenland in South Marlborough werden geabandonneerd. Alleen in Otago 2 miljoen acres. Toen heeft men een verwoede campagne tegen het konijn gevoerd met geweer, vergif; wezels en fretten werden geïmporteerd. Maar de vogels aten het vergif en stierven bijna uit. De wezels en fretten kregen genoeg van het konijnenvleesch en -bloed en legden zich op de vogeljacht toe. Maar de verplichting om de plaag te bestrijden voor elken landeigenaar en de systematische campagne bracht redding en nu heeft men de zaak in toom. In '78 werden 3 miljoen konijnenvellen uitgevoerd, in '83 reeds 10 miljoen, in '93 reeds 17 miljoen. Dat was het hoogtepunt. De wolexport daalde met 50 pCt. Het aantal slonk sindsdien tot pl.m. 3 miljoen.

Om bij het vee te blijven kom ik thans tot het rund, dat eveneens in Nieuw-Zeeland een zeer belangrijke welvaartsbron is geworden. In 1858 was het totaal aantal niet meer dan 137.000. Melk en vleesch voor eigen consumptie, totdat het bevrizingssysteem werd uitgevonden en boter en kaas een exportproduct werd en eveneens vleesch. Maar de zuivelexport bleef No. 1 en dat gaf ook de foklijn aan. Het uitstekend klimaat vooral op het Noord-Eiland bevorderde zeer de veeteelt. Daar is 80 pCt. van het Nieuw-Zeeland vee. Coöperatie deed wonderen voor zuivel- en vleeschproductie en condensed milk en dried milk en prima kaas en boter gaan in groote hoeveelheden naar Londen.

De revolutie, die de refrigeratie bracht, blijkt wel duidelijk uit de volgende cijfers:

Van '72—'81 werd 17.900 Cwt. kaas uitgevoerd. Toen kwam de refrigeratie. De volgende 10 jaar werd het cijfer 215.400 Cwt. en in weer 10 jaar 1.000.000 Cwt. en thans in 1 jaar meer dan 1.000.000 Cwt.

De Nieuw-Zeelanders zijn sterke vleescheters, n.l. pl.m. 300 lbs. per hoofd per jaar, behalve varkensvleesch en gevogelte.

De rundveestapel bedraagt pl.m. 2¼ millicen stuks. De jaarlijksche slacht is 400.000, waarvan ½ als frozen meat wordt uitgevoerd.

Varkensvleesch wordt weinig gegeten en weinig uitgevoerd, hoewel de kwaliteit prima is en de groei-

voorwaarden dito (in 6 maanden slachtrijp tegen ruim 9 in Holland).

Maar van veel grooter belang dan de vleeschproductie is die van zuivel. Alleen aan boter en kaas werd in '16 uitgevoerd voor een waarde van £ 6.136.000 en dat behalve de groote export van condensed en dried milk. In 1919 reeds gestegen tot £ 10.871.000.

Van 1897—1907 steeg de hoeveelheid boter met 400 pCt. en de kaas met 450 pCt. en 9 jaren later nog eens met respectievelijk 125 en 520 pCt. Dat zijn sprekende cijfers in de ontwikkeling van een land.

Er zijn 162 boterfabrieken en 402 kaasfabrieken. Er werken ruim 12.000 separators in Nieuw-Zeeland. Vóór den oorlog importeerde Engeland voor £ 8.000.000 aan kaas en daarvan voor £ 2.500.000 uit Nieuw-Zeeland. En de Shourthorns eens het eenige rund, maaken plaats voor Jersey, Holstein, Friezen, en wijs beleid bracht de melkkrassen tot superieure kwaliteit.

In 1910—11 werd gerekend op 142 Engelsche pond botervet per koe, thans op meer dan 162 pond en goede stamboekexemplaren doen vaak niet voor onze prima Holl.-Friezen onder. De machinale melking heeft in dit land met weinig menschen sterk de veeteelt bevorderd. Onnoodig te zeggen, dat ook in dezen stamboeken, keuringen, tentoonstellingen, enz. enz. een zeer voorname rol spelen.

J. SIBINGA MULDER.

(Slot volgt).

HET HERLEEFDE ONTWERP NELISSEN.

II.

Het kapitaal.

Het beginsel, dat het kapitaal gedurende het bestaan van de Naamlooze Vennootschap geleidelijk kan worden geplaatst, is in het G. O. behouden. Een poging om het vaste onveranderlijke kapitaal van het Duitse recht ingang te doen vinden, wordt niet gedaan. De bestaande vrijheid wordt in één opzicht nog vergroot: de statuten zullen niet langer den termijn behoeven te bepalen, binnen welken het geheele kapitaal zal moeten zijn geplaatst.

In ander opzicht gaat het G. O. minder ver dan het Ontwerp 1910. De oprichting kan volgens G. O. haar beslag niet krijgen, zoolang niet, evenals thans geldt volgens art. 50 Kh., ten minste één vijfde van het kapitaal is geplaatst. Dit voorschrift voorkomt, dat vast maar begonnen wordt, zonder dat nog eenige declinering van beteekenis is verkregen of dat onwettig groote kapitalen, waaraan alle zin ontbreekt, in de statuten zullen paradeeren.

De eerlijkheid tegenover het publiek wordt voorts bevorderd door het voorschrift van art. 37c, 't welk bepaalt, dat, waar melding gemaakt wordt van het kapitaalcijfer, erbij gezegd moet worden, hoeveel daarvan geplaatst is.

Moderne wetgevers pogen te bevorderen, dat met het geplaatste kapitaal door de Naamlooze Vennootschap wordt verkregen een daaraan beantwoordend werkelijk vermogen en dat gedurende het bestaan van de Naamlooze Vennootschap dit vermogen althans niet willekeurig wordt verminderd. Bij de oprichting dreigt gevaar door de uitgifte van aandelen tegen fictieve of overgewaardeerden inbreng. Gedurende het bestaan door uitkeering van fictieve winsten of terugbetaling van gelden aan aandeelhouders in anderen vorm.

Het O. O. maakte den indruk, dat de „realiteit van het kapitaal” den wetgever onverschillig zou zijn. De Memorie van Toelichting deed alle moeite te betoogen, dat tusschen kapitaal en vermogen geen verband zou bestaan. Men zou volkomen vrij zijn in de waardeering van den zakelijken inbreng en een gezaghebbend jurist kon dan ook naar aanleiding van het ontwerp schrijven, dat het niet in strijd zou zijn met het ontwerp, aan de Naamlooze Vennootschap de schijn-gestalte te geven van een welgesteld persoon (door een aanzienlijk statutair kapitaalcijfer, waaraan geen reëel vermogen zou beantwoorden). Publiciteit, be-

kendmaking van den werkelijken toestand, was het eenige, waarnaar de ontwerper had gestreefd.

Deze toelichting en deze opmerking gaven het stelsel van het Ontwerp niet goed weer en het is dan ook gelukkig, dat dergelijke beschouwingen in het Verslag niet meer worden gevonden. Het stelsel van het G. O. is overigens hetzelfde gebleven.

Zeker is het ook in het G. O. in de eerste plaats te doen om publiciteit, maar wie in zee gaat met een vermogen, dat sterk in wanverhouding staat tot het kapitaal, komt onder de regeling van het Ontwerp toch in moeilijkheden. Wij zullen daarop zoo dadelijk wijzen, nadat wij ons eerst nader hebben beziggehouden met de bepalingen van het ontwerp omtrent de oprichting, die op het vermogen betrekking hebben.

De realiteit wordt in de eerste plaats bevorderd door het voorschrift, dat ten minste een tiende van het geplaatste kapitaal moet zijn gestort. Hier ontmoeten we het van ouds bekende voorschrift van art. 51¹ Kh., met dit verschil, dat volgens de tegenwoordige wet niemand ooit uitsluitel heeft kunnen geven omtrent de vraag, of de fractie berekend moet worden van het geplaatste dan wel van het statutaire kapitaal.

Het O. 1910 wilde met het oude beginsel breken. Het ging van de gedachte uit, dat toch alles aankwam, voor de waarde van het gestorte gedeelte op de wijze, waarop gestort was en het gestorte was gebruikt, voor de waarde van het obligo van de gegoedheid van aandeelhouders, terwijl aan het een noch het ander de wetgever veel zou vermogen te doen. De critiek was het hiermede vrij eenstemmig eens, toch schaar ik mij gaarne aan de zijde van het G. O. Tusschen obligo en storting moet eenige verhouding bestaan. Kan het aandeel met geringe storting worden verkregen, dan wordt de kans maar grooter, dat het komt in handen van personen, op wie voor het obligo geen verhaal zal blijken te zijn. Het moet worden opgemerkt, dat het Ontwerp deze verdediging niet geheel verdient, want, evenals art. 51 Kh. vordert art. 36h slechts, dat $\frac{1}{10}$ van het kapitaal gestort zij, niet dat zooveel gestort moet zijn op elk aandeel.

In verband met de plaatsing van het kapitaal hebben wij nu verder te onderscheiden tusschen uitgifte van aandelen tegen geld en tegen zakelijken inbreng.

De wetgever, die wil, dat het kapitaal althans bij de plaatsing een realiteit is, verbiedt uitgifte van aandelen tegen een lager geldsbedrag dan de nominale waarde. Verbod van beneden-pari uitgifte vindt men ook in art. 38a¹ van het ontwerp. Een uitzondering wordt gemaakt voor den emittent, die voor eigen rekening aandelen neemt om die bij anderen te plaatsen (art. 38a²); de overeenkomst moet worden gepubliceerd, wanneer het rabat meer dan 6 pCt. bedraagt (art. 40d). Anderen wien bij de uitgifte een korting is toegestaan, kunnen later steeds tot bijstorting worden aangesproken. Dat een disagio niet ook mag worden toegelaten onder andere omstandigheden dan door het Ontwerp erkend, wordt mij ook door de toelichting niet aannemelijk gemaakt.

Ook bij uitbreiding van het kapitaal wordt uitgifte beneden pari niet toegelaten. Hiervoor is eigenlijk geen theoretische grond aanwezig. Het is aan de Naamlooze Vennootschap, wier vermogen beneden het kapitaal is gedaald, niet verboden haar bedrijf voort te zetten, evenmin om onder dergelijke omstandigheden nieuw kapitaal uit te geven. Zij zal dat alleen kunnen doen, door het nominaal bedrag harer oude aandelen te verminderen of de nieuwe beneden pari uit te geven, misschien het best door een combinatie van beide middelen. Waarom moet de tweede weg haar worden versperd? De verleiding wordt dan zoo groot, ongeoorloofde winstuitkeeringen te doen, zegt men. Maar daartegen heeft de wet toch andere middelen.

De groote moeilijkheid levert de uitgifte tegen zakelijken inbreng of tegen oprichtersdiensten. Van de bekende middelen om misbruiken op dit gebied te bestrijden, kiest het ontwerp de publiciteit. Als „ver-

dacht" gelden een aantal overeenkomsten, als overeenkomsten betreffende uitgifte van aandelen anders dan tegen geld, overeenkomsten ten behoeve van de Naamlooze Vennootschap betreffende het overnemen van bedrijven, concessies e.a.m. Dergelijke overeenkomsten moeten worden gepubliceerd. Ook moeten bekend worden gemaakt overeenkomsten, waarbij bijzondere voordeelen aan oprichters worden toegekend (art. 40a). Het voorschrift dwingt open kaart te spelen in zake den financieelen opbouw van de Vennootschap, maar tevens, hoewel dit niet bedoeld is, commercieele plannen aan de groote klok te hangen, nog éér men tot uitvoering is gekomen. Of hiertegen uit commercieel oogpunt overwegend bezwaar bestaat, durf ik niet te beoordeelen. Bij verzuim van de publicatie mogen de contracten door de Naamlooze Vennootschap niet worden nagekomen.

De ervaring heeft geleerd, dat voorschriften, die den geldbelegger bij de oprichting moeten beschermen, gemakkelijk worden ontgaan, doordat men de Naamlooze Vennootschap opzet met louter in geld volgestorte aandelen en daarna de goederen, die men wil loozen, na de oprichting voor te hoogen prijs aan haar verkoopt.

Dit leidde in het O.O. tot de opneming van het voorschrift, dat de z.g. verdachte overeenkomsten na de oprichting door het bestuur niet zouden mogen worden aangegaan dan na machtiging door de algemeene vergadering. Ten aanzien van sommige der overeenkomsten werd afwijking van dit voorschrift bij de akte toegestaan, maar ten aanzien van die overeenkomsten, welke den ontwerper het meest bedenkelijk voorkwamen, was het voorschrift dwingend. Zoo kwam het, dat men in het Ontwerp de velerzijds gecritiseerde bepaling vond, welke — zonder dat het bij de akte anders kon worden geregeld — voorschreef, dat voor de overneming van een vreemd bedrijf, voor den aankoop van een octrooi zelfs, de speciale uitdrukkelijke machtiging van de algemeene vergadering moest worden gevraagd.

Op dit punt retireert het G. O. een heel eind. Het voorschrift omtrent de machtiging van de algemeene vergadering is behouden (art. 40b), maar nu kan over de geheele linie bij de akte ervan worden afgeweken. Ook zoo is het nog zonderling genoeg. Als de beste regeling voor de industriele onderneming, bijv. wordt ons aanbevolen — dat is toch gewoonlijk de bedoeling van een regel van aanvullend recht — die welke machtiging van de algemeene vergadering voorschrijft voor den aankoop van een octrooi. Oprichters, die het bij de akte anders regelen, laden de verdenking op zich, erop uit te zijn het kapitaal te verwateren, ten koste van ongelukkige geldbeleggers. Zou het niet voldoende zijn, de werking van art. 40b te beperken tot een niet te langen termijn na de oprichting naar het voorbeeld van § 207 Duitsch Handels Ges. B.

Aankoop van aandelen om in een vreemd bedrijf de leiding te krijgen zal wel niet als overneming van een vreemd bedrijf behoeven te worden beschouwd.

De prospectusregeling, die ook dienstig kan zijn, de realiteit bij de oprichting te bevorderen, bespreken wij later afzonderlijk.

Is het volle bedrag op het aandeel niet gestort, dan kan later bijstorting worden gevorderd. Tegen den houder van een volgestort aandeel rust de bewijslast op de Naamlooze Vennootschap en het tegenbewijs mag alleen geleverd worden tegen den eersten verkrijger en den lateren houder te kwader trouw (art. 38d). Na overdracht blijft de eerste verkrijger vermoedelijk aansprakelijk volgens art. 39b.

Het aandeel, dat tegen zakelijken inbreng is uitgegeven, is volgestort, wanneer de inbreng inderdaad heeft plaats gehad gelijk is overeengekomen, ook al is er groot verschil tusschen het nominale bedrag van het aandeel en de werkelijke waarde van de ingebrachte goederen. Alleen als er een blijkbare bedoeling

is, den oprichter te bevoordeelen, kan wellicht overtreding van het voorschrift van art. 38a worden aangenomen en zal later bijstorting kunnen worden gevorderd. De wet laat deze kwestie aan den uitlegger over.

Oprichting van een Naamlooze Vennootschap met verwaterd kapitaal of belast met onevenredige verplichtingen tegenover oprichters poogt het Ontwerp niet direct door bedreiging van eenige straf tegen oprichters tegen te gaan. Maar zoodra de vennootschap werkt, zal voldaan moeten worden aan de verplichting jaarlijks een balans te publiceeren en deze balans moet voldoen aan redelijke eischen van waarheid. Deze verplichting is met een strafbepaling en civielrechtelijke aansprakelijkheid gesanctionneerd. Wie in zee gaat met een verwaterd kapitaal weet dus, dat hij te kiezen heeft tusschen bekendmaking van den ongunstigen toestand met de eerste balans en het risico van met den strafrechter in aanraking te komen en civielrechtelijk aansprakelijk te worden gesteld.

Dit stelsel van het Ontwerp zou duidelijker tot uiting komen, indien daarin nog werd opgenomen het wel vanzelfsprekende maar tot dusver alleen op het gebruik berustende beginsel, dat het geplaatste kapitaal, zoolang dit niet overeenkomstig de wet is verminderd, steeds in het passief der balans moet verschijnen.

Evenals de tegenwoordige wet, evenals ook het O. O., behelst het G. O. maatregelen om te bevorderen, dat het oorspronkelijk vermogen behouden blijft, althans niet willekeurig wordt verminderd tot nadeel van aandeelhouders, die daarmee hun goed, tot nadeel van crediteuren, die daarmee de waarborg voor hun vorderingen zien verdwijnen.

Onder deze groep van maatregelen noemen wij in de eerste plaats het belangrijke beginsel, dat uitkeeringen aan aandeelhouders alleen mogen plaats hebben als er winst is, waarbij het dan niet alleen gaat om winst over het loopende jaar; winst mag ook niet worden uitgekeerd, zoolang er nog ongedelgd verlies van vorige jaren is. Dit beginsel, dat thans vrij algemeen wordt aangenomen op grond van art. 49, maar tengevolge van de gebrekkige redactie van dit artikel in twijfel kan worden gesteld, geeft het G. O. nu ondubbelzinnig in art. 42f.

Handhaving van dit voor het vennootschapsrecht zeer belangrijke beginsel door een strafbepaling ware misschien niet misplaatst, vooral daar de civielrechtelijke sanctie onmogelijk heel sterk kan zijn.

Het oude verbod van toekenning van vaste rente op aandelen (nog wel op zijn plaats naast het verbod van fictieve dividenden) is in het Ontwerp gehandhaafd, maar z.g. Bauzinsen worden in beperkte mate toegelaten (art. 41).

De stortingsplicht van den aandeelhouder is van verschillende nieuwe waarborgen voorzien, waarop wij in verband met het aandeel mader terugkomen.

Het aankopen van eigen aandelen, een handeling, waardoor de in het kapitaal gelegen waarborg bedenkelijk kan worden verzwakt, wil het Ontwerp (art. 41a) toelaten tot het in de statuten bepaalde bedrag. Het ware beter, indien dit voorschrift negatief werd geformuleerd om duidelijk te doen uitkomen, dat ook de statutair toegelaten aankoop onder omstandigheden ongeoorloofd kan zijn. De wet mag niet den indruk maken, als zou aankoop van eigen aandelen tot het statutair toegelaten bedrag onder alle omstandigheden geoorloofd zijn.

Terugbetaling van stortingen wil het Ontwerp (art. 41b) toelaten, voorzoover het statutair is voorzien en kan geschieden uit de winst. Anders mag het alleen met inachtneming van de voor vermindering van het kapitaal voorgeschreven regeling.

Met terugbetaling van storting schijnt bedoeld terugbetaling, welke geschiedt zonder handhaving van het obligo en dus gepaard gaat met vernietiging

of vermindering van het aandeel en tevens met hetzij blijvende hetzij tijdelijke vermindering van het geplaatste kapitaal. Duidelijk is dit niet, maar het blijkt uit de toelichting en uit een vergelijking met § 227 H.G.B., waaraan het voorschrift herinnert. Wanneer dit de bedoeling is, rijst de vraag, waarom niet ronduit van amortisatie van aandelen wordt gesproken, vooral omdat deze zich toch ook in andere vorm kan voordoen dan door terugbetaling op aandelen.

Het voorschrift van art. 41b maakt het mogelijk het geheele kapitaal geleidelijk te doen verdwijnen en het is de vraag, of hierbij voldoende rekening is gehouden met de belangen van crediteuren. Het is waar, de amortisatie mag alleen plaats hebben uit de zuivere winst en er mag dus nooit geamortiseerd worden, wanneer crediteuren niet gedekt zijn. Maar de wetgever wil nu eenmaal ten behoeve van crediteuren, behalve volledige dekking van hun vorderingen, nog een extra-waarborg, gelegen in een zuiver vermogen ten minste gelijk aan het kapitaal en deze extra-waarborg kan de Naamlooze Vennootschap met toepassing van art. 41b geheel doen verdwijnen. Hiertegen geldt, dat crediteuren zich door raadpleging van de statuten tegen verrassingen kunnen vrijwaren.

De vermindering van het kapitaal, door de tegenwoordige wet verwaarloosd, wordt in het Ontwerp aan een uitvoerige regeling (artt. 41c vlg.) onderworpen. De regeling, waarvoor in de buitenlandsche wetgevingen vele voorbeelden zijn te vinden, geeft aan crediteuren gelegenheid tusschen beiden te komen, wanneer hun belangen dreigen te worden geschaad. Zij beantwoordt vrijwel aan die, welke in het O.O. werd gevonden en ontmoette destijds vrij algemeene instemming.

De voorschriften gelden alleen de vermindering van het maatschappelijke, d.i. het statutaire kapitaal. Gevaar dreigt alleen door de vermindering van het geplaatste kapitaal. Deze behoort alleen te kunnen plaats hebben of onder de waarborgen van artt. 41c vlg. of onder de waarborgen van art. 41b. Vermoedelijk is dit ook de bedoeling van het Ontwerp, maar het kan een reden te meer zijn om in laatstgenoemd artikel te spreken van geheele of gedeeltelijke, tijdelijke of blijvende vernietiging van het aandeel in plaats van terugbetaling van stortingen.

Ten slotte moet in dit verband worden melding gemaakt van de balansvoorschriften. Elke Naamlooze Vennootschap zal voortaan verplicht zijn een winsten verliesrekening en een balans te publiceeren (art. 42c), vergezeld van een toelichting, vermeldend naar welke methode de aktiva zijn gewaardeerd. Dit laatste beginsel is het eenige, dat aanvaard is van de vele voorstellen en buitenlandsche voorbeelden, waardoor beoogd wordt de balanspublicatie van betekenis te maken. Noch voorschriften omtrent de waardeering noch voorschriften omtrent de inrichting van de balans heeft de ontwerper willen geven. Met een nietszeggend stuk kan dus aan de eischen worden voldaan. Maar de onderneming die dit doet, werpt daardoor reeds een blaam op zich.

Publicatie van een onware balans wordt getroffen door de opnieuw geredigeerde strafbepaling van art. 336 Swb.; publicatie van een misleidende balans door civielrechtelijke aansprakelijkheid, waarop wij later terugkomen.

Vooraf ten aanzien van de verplichte balanspublicatie zal gevraagd worden, of het noodig was deze te doen gelden voor alle Naamlooze Vennootschappen. Voor de *private companies* van het Engelsche recht, voor de Deutsche G.m.b.H., tenzij zij het bankbedrijf uitoefent, geldt de verplichting niet.

Volgens de toelichting wordt het voorschrift gemotiveerd door de uitsluiting van de persoonlijke aansprakelijkheid en moet het daarom gelden voor alle Naamlooze Vennootschappen. Geheel juist is dit niet.

Balanspublicatie wordt gevraagd in het belang van den geldbelegger, evenzeer, zoo niet meer dan in het belang van crediteuren. Het belang van de eersten zou voldoende gedekt zijn door het voorschrift ten aanzien van de publieke Naamlooze Vennootschap.

Toch kan men zich met het Ontwerp vereenigen. Wij staan er hier anders voor dan bijv. de Duitscher. Daar had men een stroeven vorm, de Aktiengesellschaft, praktisch bruikbaar alleen voor groote ondernemingen. Een soepeler rechtsvorm werd noodig geacht, die ook bruikbaar zou zijn voor het bedrijf van bescheiden omvang. Dit werd de G.m.b.H. Wij hebben de Naamlooze Vennootschap, waarvan buitensporig veel gebruik wordt gemaakt. Het lijkt mij geen bezwaar, dat een enkel nieuwe bepaling wordt ingevoerd, waardoor het gebruik van dezen rechtsvorm iets minder verleidelijk wordt.

DRUCKER.

(Wordt vervolgd).

HET RAPPORT VAN DE COMMISSIE VAN VUUREN.

III (Slot).

Vrijwel los van het overige rapport staat Hoofdstuk IV over de belegging van de kapitalen, die de Postspaarbank, de Postchèque- en Girodienst, de Rijksverzekeringsbank (voor het Invaliditeitsfonds en het Ongevallenfonds) en de Pensioenraad beheert. Het verband is slechts, dat de Commissie, pleitende voor het vormen van groote kapitalen, onder het oog moest zien, wat voor sommigen een schrikbeeld schijnt, het beleggen van eenige milliarden, zij het verdeeld over vele jaren. De Commissie geeft een meerderheids- en een minderheidsmeening. De laatste strekt om alle kapitalen te beleggen in staatschuld, die daarvoor ter beurze aangekocht zoude moeten worden en omgezet in een rekening in de boeken van den Staat met een rente van 4 pCt. Uit het rapport valt af te leiden, dat de minderheid deze soort van belegging óók zoude wenschen voor de kapitalen der Postspaarbank en van den Postchèque- en Girodienst. Indien dit juist is, dan zoude ik, hoe warm voorstander ook van het minderheidsvoorstel met betrekking tot de Verzekeringsfondsen, in dit opzicht van de Minderheid afwijken. Want voor die beide lichamen, de Postspaarbank en de Postgirodienst speelt de liquiditeit van een belangrijk deel der beleggingen een te groote rol, dat het wenschelijk zoude kunnen zijn een stelsel door te voeren, dat bij de Verzekeringsfondsen mijns inziens zeer groote voordeelen aanbiedt.

De Minderheid verdedigt haar stelsel vooral op grond van den eenvoud en van het onlogische, dat iemand (in casu de Staat) die zelf een groote schuld heeft loopen, anderzijds groote kapitalen, waarover hij de beschikking krijgt in schuldvorderingen van anderen belegt in de plaats van zijn eigen schuld in te krimpen. Inderdaad acht ik dit gewichtige argumenten. Het is in het belang voor de fondsen, als zij in hun balansen niet te maken hebben met koersveranderingen der bezittingen. De Fondsen hebben daarom een zekere voorliefde voor het overnemen van geheele leeningen van gemeenten en waterschappen, die zij in hun balansen dan steeds à pari opvoeren, terwijl zij obligatiën, wellicht soms van dezelfde gemeenten, het eene jaar tegen een hooger koers opvoeren dan in het andere, en dat terwijl die koers alleen gerezen of gedaald is in verband met een lichte verandering in den algemeenen rentestand, die voor het betrokken fonds, althans binnen korte tijdperken, van geen belang is.

Intusschen zijn die argumenten van de Minderheid toch m.i. niet de belangrijkste. Het voornaamste argument voor het Minderheidsdenkbeeld is voor mij, dat daardoor — het klinkt wellicht op het eerste gehoor ietwat paradox — de in verband met de verzekeringswetten gevormde kapitalen het best aan de algemeene productie worden toegevoerd.

De Meerderheid der Commissie wenscht als tot dus-

verre de belegging van de kapitalen der fondsen in allerlei eersterangs-obligatiën en in hypotheeken (en in uitzonderingsgevallen ook aandelen en onroerend goed) te doen plaatshebben. Zij wil die belegging aan de betrokken besturen zelf overlaten, doch onder toezicht van een van het Staatsbestuur losstaand lichaam, den Centralen Beleggingsraad, die behalve voor de veiligheid der beleggingen ook zal hebben te waken voor belegging, die de productiviteit der kapitalen in het algemeen belang waarborgt. Hoewel ik nu toegeef dat, eenmaal het stelsel van belegging in allerlei obligaties gekozen, het voorstel van de Commissie zeer veel aantrekkelijks heeft, is het juist deze zorg voor het productiefste gebruik van reusachtige kapitalen in de handen van een bepaald lichaam, die mij niet aanbevelenswaardig voorkomt. Wanneer al de verzamelde kapitalen worden besteed voor aankoop van staatsschuld, dan zullen zij daardoor vanzelf in de kanalen van de vrije beleggingsmarkt stroomen, waar naar mijne overtuiging een zoo productief mogelijke belegging beter gewaarborgd is dan door eenig lichaam, dat een bepaalde richting meent te moeten aangeven, mogelijk is.

Anders ware het natuurlijk als, hetgeen de Commissie schijnt te vreezen, de Staat méér schuld zou aangaan, wanneer hij door het voortdurende beschikbaar komen van bedragen, die in Staatsschuld geplaatst worden, zich de uitgifte van nieuwe leningen vergemakkelijkt zag, ja, wellicht de bijeen gezamelde kapitalen van de verzekeringslichamen eenvoudig rechtstreeks overnemen kon. Ik deel de vrees der Commissie niet; bij het beslissen omtrent het al of niet doen van een uitgave is, naar mijn weten, nimmer aan het Departement van Financiën van invloed geweest, of men het daarvoor vereischte kasgeld zoude kunnen verkrijgen. Wanneer het zóóver met het Staatsfinancien gekomen is, dat het iets gemakkelijker of minder gemakkelijk aangaan van een lening den doorslag geeft bij het bepalen der uitgaven, dan helpen kleine dammetjes niet meer tegen het overstromingsgevaar. Slechts bij de beslissing, of men werken van honderden millioenen als bijv. de drooglegging van de Zuiderzee, meer of minder snel zal kunnen doorzetten, legt de kaskwestie misschien gewicht in de schaal. Maar belegging van de, door de Verzekeringsfondsen verzamelde, kapitalen in de droogmaking van de Zuiderzee — terecht of ten onrechte in bijna aller oogen het productiefste werk, dat Nederland kan uitvoeren, — zoude ook bij een lichaam als een Centralen Beleggingsraad niet op veel weerstand stuiten.

Gaat echter de Staat niet meer schulden aan, omdat er een voortdurende koper van zijn schuldbrieven is, dan is het duidelijk, dat het beleggen van het door de Verzekeringsinstituten gevormde kapitaal door aankoop van staatsschuldbrieven allermintst betekent, dat dat kapitaal door den Staat zelf productief (of niet productief) wordt gemaakt. Het publiek, waarvan de staatsschuld wordt gekocht, krijgt dan feitelijk de beschikking over de kapitalen der Fondsen en zijn eigen belang is de beste waarborg voor de meest productieve belegging daarvan; misgrepen zijn daarbij natuurlijk niet uitgesloten, doch deze kunnen zeker ook gedaan worden door de besturen der fondsen, al zijn ze dan onder controle van een lichaam als den Centralen Beleggingsraad. Er is meer kans, dat de premiesbetalende industrieën, die de kapitalen hebben opgebracht, daarvan, naar gelang zij de noodige waarborgen van soliditeit geven, een deel weer voor uitbreiding van hun bedrijven terugkrijgen, wanneer de besturen der Verzekerings-Instituten alleen staatsschuld koopen en de verkopers der Staatsschuld de beslissing krijgen over de wijze, waarop die kapitalen — in economischen zin — productief worden gemaakt, dan wanneer die besturen het kapitaal rechtstreeks leiden in de kanalen, in welke het volgens de opvattingen omtrent productiviteit, die bij den Centralen Beleggingsraad bestaan, het productiefste is.

Ook de opmerking van de Commissie, dat bij belegging van de gelden der Verzekeringsfondsen in andere dan staatsobligaties een dubbele waarborg bestaat, vooreerst die van de waarde der effecten zelf en voorts die van de staatsgarantie, schijnt mij niet overtuigend. Het is slechts waar, voor zoover de gelden worden belegd in goederen of in aandelen. Immers schuldbrieven van andere instituten dan de Staat lijden er mede onder, als de Staat een slechte betaler wordt, sedert de opvatting algemeen geworden is, dat een staatsbankroet niet tot uiting komt in „niet-betalen”, maar in „betalen met gedeprimeerd geld”. Wordt de rente van staatsschulden in gedeprimeerd geld betaald, dan is zulks ook met schuldbrieven van andere openbare lichamen en van particuliere lichamen het geval; deze hebben daarenboven het risico van minder soliditeit dier lichamen zelf.

Dat de verzekerden zich niet veilig zouden gevoelen, als heel het opgelegd kapitaal van, straks wellicht twee milliard, in staatsschuld belegd is en dus de rente ad f 85 millioen uit belastinggelden moet komen, schijnt mij een chimère. Want diezelfde f 85 millioen aan belastingen zouden dan minder noodig zijn voor rentebetaling op staatsschuld in bezit van particulieren.

Nu intusschen de grootst mogelijke meerderheid van de Commissie van het eenvoudigste stelsel niet gediend is, terwijl groote kringen van belanghebbenden liever zullen zien, dat de jaarlijks gevormde kapitalen definitief worden belegd door de besturen der Instellingen onder controle van den Centralen Beleggingsraad dan door hen, die geld vrij kregen door verkoop van staatsschuld, zal het denkbeeld der Commissie wel werkelijkheid worden. Het wetsontwerp, dat de Commissie ter zake van de beleggingen opstelde, heeft een goede kans.

Volgens dit wetsontwerp zal een Centrale Beleggingsraad worden ingesteld, waarvan drie leden, waaronder de Voorzitter, door de Directie der Nederlandsche Bank uit haar midden zullen worden aangewezen en de vier overige leden door de Koningin. De leden zullen periodiek aftreden en niet terstond herkiesbaar zijn. Die Raad zal zooveel mogelijk algemeene grondslagen vaststellen, welke bij de belegging van gelden en het te gelde maken van beleggingen moeten worden in acht genomen en zal voor de diverse instituten maxima kunnen vaststellen van de bedragen, die zij in een of meer groepen van beleggingen mogen plaatsen. Alle beleggingen vereischen de goedkeuring van dien Raad.

Echter is het de bedoeling der Commissie, dat die Raad zich tot de groote lijnen en tot controle zal beperken. De Besturen der Fondsen moeten naar eigen inzicht rekening kunnen houden met het bijzonder karakter der instellingen.

Men kan voorzeker instemmen met de meening der Commissie, dat de Rijkspostspaarbank moet kunnen letten op de eischen van liquiditeit, die aan een deel van hare belegging gesteld mogen worden — waarop trouwens ook de Beleggingsraad wel letten zal, als hij niet geheel ongeschikt is voor zijn taak. Maar dat de Rijksverzekeringsbank haar taak niet naar behoren kan vervullen, als zij niet de noodige vrijheid heeft in haar beleggingspolitiek, kan ik niet inzien, zoolang haar althans niet bemoeilijkt wordt om de rente te maken, die aan haar verzekeringsberekeningen ten grondslag ligt. Intusschen de Commissie moge in de toelichting van haar ontwerp de richting aanwijzen, die zij bedoelt, de practijk zal wel een bepaalde verhouding tusschen de besturen en den Beleggingsraad vestigen, die afhangt van de samenstelling van den Raad. Zooals de Commissie zelf opmerkt krijgt deze ten slotte bevoegdheden, waardoor zij zich een zeer grooten invloed kan verzekeren.

Het wetsontwerp geeft een lijst van groepen van beleggingen, die geoorloofd zullen zijn en beperkt dus ook den Beleggingsraad eenigermate in haar vrijheid.

De lijst is echter veel ruimer dan de lijsten, die thans voorkomen in de wetten op de Postspaarbank, de Rijksverzekeringsbank en in de Pensioenwet. Zoo zal b.v. de belegging mogelijk zijn in schuldbrieven en in aandelen van alle maatschappijen, die volgens de Nederlandsche wet zijn opgericht en in Nederland gevestigd zijn, in schuldbrieven van buitenlandsche ondernemingen en in onroerend goed. Elk besluit tot belegging in schuldbrieven van Nederlandsche maatschappijen (met uitzondering van pandbrieven van hypotheekbanken) in aandelen in Ned. Maatschappijen en in schuldbrieven van buitenlandsche ondernemingen zal slechts kunnen worden goedgekeurd in een voltallige vergadering van den Raad met algemeene stemmen. (De Raad kan gemakkelijk voltallig zijn, want in de benoeming van plaatsvervangende leden is voorzien). Al ligt er in den eisch van de goedkeuring met algemeene stemmen een groote waarborg tegen minder wenschelijke goedkeuringen, toch wordt door de bevoegdheid om aandelen in Nederlandsche maatschappijen te nemen een groote verantwoordelijkheid op de besturen der instellingen en op den Beleggingsraad gelegd. Hij zal somtijds veel ruggegraat moeten toonen tegenover pogingen om bedragen beschikbaar te krijgen voor het oprichten, uitbreiden of op de been houden van maatschappijen, wier populariteit grooter is dan haar levensvatbaarheid. Te betreuren lijkt het mij, dat behouden is de bevoegdheid tot beleggen in hypotheeken; de ontdekkingen daarmede door sommige instellingen opgedaan geven m.i. den wetgever reden dit nog eens zeer ernstig te overwegen.

Ten slotte behelst het wetsontwerp de bepaling, dat de aankoop en verkoop en het inschrijven op nieuwe emissies voor alle instituten zal geschieden door tusschenkomst van een persoon of orgaan daartoe door den Minister aan te wijzen. Deze bepaling schijnt mij van zeer groot nut.

Alles te zamen kan men mijns inziens zeggen, dat met de totstandkoming van het wetsontwerp een schrede in de goede richting zal worden gedaan.

VAN GIJN.

MOGELIJKE BLIJVENDE GEVOLGEN VAN DE RUBBERRESTRICTIE.

Wanneer de prijs van een bepaald artikel stijgt, zal dit ten gevolge hebben, dat men steeds meer zal trachten, dit artikel door „Ersatzstoffe” te vervangen.

Kan men den Ersatzstoff zoo verbeteren, dat hij zich een blijvend plaats op de wereldmarkt heeft kunnen veroveren, dan kan zelfs bij prijsdaling van het vervangen artikel blijken, dat het debiet daarvan gedeeltelijk verloren is. Maatschappelijk gezien heeft de tijdelijke prijsstijging nu een groot blijvend voordeel gebracht, immers, men heeft geleerd om op goedkoopere wijze in een bepaalde behoefte te voorzien. Dit maatschappelijke voordeel kan nog wel eens van dubbelen omvang worden, wanneer de Ersatzstoffe nieuwe, tot dusver onbekende nuttige eigenschappen blijken te bezitten.

Het is niet onmogelijk, dat zich bij het artikel ruwe rubber thans een, als hierboven geschetst proces afspeelt. Eenerzijds door het toenemende wereldverbruik, doch anderzijds door de verminderde productie van ruwen rubber ten gevolge van het Stevenson Schema, is de rubberprijs per K.G., welke in Mei 1924 f 1.10 bedroeg, thans opgelopen tot ruim f 3.50. Had deze prijsverhoging zeer langzaam, over jaren verdeeld plaatsgevonden, als een natuurlijk gevolg van b.v. verhoogde productiekosten op de plantages, dan zouden de rubberfabrikanten er zich beter aan hebben kunnen aanpassen. Immers, die concurrenten, welke zelf plantages in bezit hebben, zouden eveneens de gevolgen van die hoogere productiekosten gevoeld hebben, en zouden hiervoor eveneens onmiddellijk in een verhoogden prijs van hun eindproduct vergoeding hebben moeten zoeken. Thans was dat door de on-

natuurlijke oorzaken der prijsstijging niet steeds het geval, zoodat de prijzen der rubberartikelen geen gelijken tred hielden met de prijzen van de grondstof ruwe rubber.

De boven geschetste snelle prijsstijging heeft het zoeken naar, en het invoeren van Ersatzstoffe in de hand gewerkt. Ook reeds vóór dezen tijd kende men in de rubberindustrie het gebruik van z.g. regeneraat. Door allerlei procédés is men in staat, om uit oud rubberafval een deel der chemicaliën te verwijderen, waardoor het afval weer in een zeer bruikbare grondstof wordt omgezet. Ersatzstoffe in den waren zin des woords zijn deze regeneraten dus niet, aangezien het gebruikte rubberafval, en dus uiteindelijk de ruwe rubber zelve voor hun bereiding noodig is. Alleen al om deze reden zal hun toepassing de productie van ruwe rubber nimmer kunnen tenietdoen, maar wel kunnen ze de behoefte aan ruwe rubber verminderen, doordat de rubber a.h.w. eenige keeren opnieuw weer gebruikt kan worden.

Oorspronkelijk werden deze regeneraten alleen gebruikt, om als bijmengsel aan ruwe rubber toegevoegd te worden. Men is echter steeds verder gegaan, en er zijn reeds talrijke fabrieken, die regeneraten in den handel brengen, waaruit men zonder eenige toevoeging van ruwe rubber rubberartikelen kan vervaardigen. Welk een vlucht de regeneraatindustrie juist de laatste maanden genomen heeft, kan nog niet door cijfers toegelicht worden. Ter illustratie moge echter dienen, dat het aan schr. van één fabriek bekend is, dat ze jaarlijks 250 ton van een regeneraatsoort aflevert, welke zonder eenige rubber toevoeging direct op rubberartikelen verwerkt kan worden, afgezien nog van de andere soorten regeneraat die deze fabriek in den handel brengt.

De geschetste plotselinge prijsstijging van de ruwe rubber heeft, ertoe geleid, dat talrijke rubberfabrikanten, die steeds het gebruik van regeneraat als iets onbelangrijks of minderwaardigs hebben beschouwd, en het althans nooit in groote hoeveelheden aan hun mengsels durfden toevoegen, steeds meer een gewillig oor aan den regeneraatfabrikant zijn gaan leenen, en het product in steeds omvangrijker quanta zijn gaan gebruiken, in veel sterkere mate, dan zonder deze abnormale prijsbewegingen het geval geweest zou zijn. Hierbij komt nog, dat gebleken is, dat regeneraat toevoeging tot enkele resultaten kan leiden, welke men op andere wijze niet, of zeer lastig kan bereiken. Het is dan ook zoo goed als zeker, dat, mochten na de opheffing van het Stevenson Schema de prijzen van ruwe rubber tot een normaal niveau teruggekeerd zijn, vele fabrikanten tot vaste afnemers van regeneraten bekeerd zullen blijken. Men zal zich herinneren, dat in den oorlog de groote rubberschaarste eveneens een ieder heeft doen zoeken naar Ersatzstoffe. Het was toen naast regeneraat de synthetische rubber, welke in Duitschland gemaakt werd, die van zich deed spreken. Gelukkig voor den rubberplanter zijn de verwachtingen anders uitgekomen; de bereiding van synthetische rubber is practisch ondoenlijk gebleken. Anders staat het met de regeneraten, welke zich thans een nog vastere plaats dan voorheen op de markt veroverd hebben. Het is dan ook niet onmogelijk, dat later zal blijken, dat het Stevenson Schema op den duur voor den planter nadeelige gevolgen zal hebben, welke zwaarder zullen wegen, dan de tijdelijke voordeelen, die er het resultaat van zijn geweest.

Ir. R. HOUWINK.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

DE ONTWIKKELING VAN DEN FINANCIËLEN TOESTAND IN FRANKRIJK.

Prof. Bertrand Nogaro te Parijs schrijft ons:

In mijn vorig artikel heb ik reeds in groote lijnen de voorstellen van den nieuwen Minister van Financiën aangegeven. Thans is het mogelijk enkele belang-

wekkende bijzonderheden te geven over den aard dezer voorstellen en den weerslag daarop, zoowel van de openbare als van de parlementaire meening.

De verzekering van den nieuwen Minister, dat het budget, hetwelk zijn voorganger hem had nagelaten, niet in evenwicht was, heeft zekere vooraanstaande vertegenwoordigers der Regeeringsmeerderheid zeer onaangenaam getroffen. De Voorzitter van de Commissie voor de Financiën in het bijzonder heeft den heer Caillaux deze bewering krachtig verweten, aangezien hij haar als onjuist beschouwt en geëigend, het Fransche staatscrediet schade toe te brengen.

De waarheid schijnt mij te zijn, dat de begrooting, zooals die was vastgesteld, voordat de nieuwe Minister aan het bewind kwam, volmaakt in orde was. Gezien echter de onmogelijkheid, op het oogenblik de gelden te vinden, welke noodzakelijk zijn voor het functionneeren van de pensioenkas en van den autonomen dienst der posteries en telegrafie, is de schatkist ertoe gebracht op te komen voor zekere uitgaven, welke krachtens de wet buiten de begrooting omgaan, doch die het onder de huidige omstandigheden voorzichtiger is daarin op te nemen, opdat men hen uit belastingen zal kunnen dekken.

Hoe dit zij, de regeeringswisseling uit zich in een nieuw beroep op de belastingbetalers, die het volgende jaar nog 4 milliard meer dan dit jaar moeten opbrengen en in totaal 8 milliard meer dan in 1924.

Dit vooruitzicht is op zichzelf niet zeer verlokkelijk en verkrijgt een zeer bijzonder aspect door het feit, dat het nieuwe Kabinet, hoewel belast met de voortzetting van de politiek van het linker kartel en ofschoon het aan zijn hoofd één der voormannen van de partijen, waaruit dit is samengesteld, heeft, in werkelijkheid steunt op de minderheid en door de meerderheid wordt gewantrouwd. De socialisten en de Ministers uit het vorige Kabinet, die aan de verheven genoegens, welke de macht geeft, nog maar weinig zijn ontwend, doen alsof zij de noodzaak van een nieuwe fiscale inspanning bestrijden, en becritisceeren bovendien de voorstellen van den heer Caillaux als weinig democratisch.

Deze tracht, naar men weet, in de eerste plaats de opbrengst der inkomstenbelasting te verhoogen, doch overwegende, dat de heffingsvoet van de algemeene inkomstenbelasting vrij hoog is, grijpt hij de inkomstenbelastingen over de afzonderlijke inkomsten-categorieën, welke niet progressief zijn en niet denzelfden aftrek van de grondslagen toelaten, bij de haren.

* * *

De aan het Parlement voorgestelde nieuwe maatregelen zijn in de eerste plaats verhooging der inkomstenbelasting op landbouwinsten, op salarissen en tractementen en op niet-commercieele beroepen van 7,20 tot 10 pCt. De heffingsvoet over de industriele en commercieele winsten zal van 9,60 tot 15 pCt. verhoogd worden, terwijl ten slotte de grondbelasting, die op inkomen uit roerend kapitaal van 12 op 20 pCt. zal worden gebracht met een speciale verzwaaring voor buitenlandsche waarden, welke 25 pCt. van hun opbrengst aan den fiscus zullen moeten betalen (in plaats van 14,40 pCt.). Slechts de helft dezer verhoogingen zal echter in 1925 worden toegepast.

Bovendien zal een krachtiger onderdrukking van de fraude in staat stellen, op een hogere opbrengst van de algemeene inkomstenbelasting te rekenen, zonder den heffingsvoet daarvan te verhoogen.

Buiten deze hervorming maken de belastingverhoogingen slechts een verhooging van den tabaksprijs (in Frankrijk gemonopoliseerd) en van de post- en telegraafarieven noodzakelijk.

Doch bovendien heeft de Staat naar het feitelijk monopolie der verzekeringsmaatschappijen en naar de petroleumimporteurs de hand uitgestrekt. De eersten moet zich herverzekeren bij een staatskas, welke in hun winsten zal deelen, de tweeden moeten

in het bezit zijn van een machtiging, door middel waarvan de Staat ook in hun winsten zal deelen. De vermeerdering der ontvangsten, welke uit de nieuwe maatregelen, die het regeeringsvoorstel bevat zal voortvloeien, zou aldus verdeeld worden:

Inkomstenbelastingen, registratie en diversen ongeveer	1½ milliard frs.
Verhooging der post- en telegraafarieven	75 millioen frs.
Totaal ongeveer	1,6 milliard frs.

Dit cijfer zou in 1926 ongeveer verdubbelen, terwijl zich dan daarbij ongeveer 150 millioen zou voegen uit de verzekeringskas en 30 millioen uit den invoer van petroleum.

Het lijkt geen twijfel, dat de bepalingen dezer voorstellen zeer hard zijn, vooral voor de inkomsten uit roerend kapitaal, (want wat de onroerende goederen aangaat wordt de belasting geheven op grond van op uitwendige kenteekenen berustende ramingen, welke min of meer van de werkelijkheid verwijderd blijven). Bij de hierboven genoemde belastingen komt voor de stukken aan toonder een overdrachtsrecht.

Evenwel openbaart zich op het oogenblik niet in kapitalistische kringen het verzet; deze aanvaarden zelfs tot dusverre van den heer Caillaux bepalingen, welke zij zich van zijn voorgangers zonder heftige protesten niet zouden hebben laten aanleunen, zoals de verplichting van den erfgenaam, een machtiging te vragen voor het overmaken van stukken, welke in het buitenland zijn gedeponerd.

De moeilijkheid van het oogenblik ligt niet alleen in het begrotingsevenwicht, doch ook in den toestand der vlottende schuld, waarvan tien-, vijf- en driejarige stukken dit jaar vervallen en tenslotte in de wisselkoersen.

Wat den toestand der vlottende schuld aangaat blijkt duidelijk, dat de minister hierin zou willen voorzien door een krachtige politiek van begrotingsverschotten, welke in staat zouden stellen, langzamerhand schatkistpapier af te lossen. Derhalve moet men niet afdingen op zijn dringend verzoek tot snelle aanneming van de nieuwe fiscale maatregelen.

Wat het vervallend schatkistpapier aangaat is het waarschijnlijk, dat dit in zeer sterke mate automatisch zou zijn vernieuwd, zonder de campagne, waarvan deze regeering onschuldig het instrument is geworden. Doch deze campagne heeft nu eenmaal plaats gevonden en het resultaat is, dat een vrij groot deel der houders uitbetaling heeft gevraagd. De reeds verkregen ervaring geeft echter reden om aan te nemen, dat onder deze houders een groot aantal opnieuw dergelijke stukken zal aankopen: het schijnt er slechts op aan te komen, hun te hunner geruststelling het bewijs te leveren, dat zij uitbetaling kunnen verkrijgen, zoo zij dit verlangen.

Derhalve is de regeering verplicht, gedurende de vervalperioden te voorzien in de eventueele aanwending van een supplementaire biljettenemissie, welke zeker spoedig weder zal worden geresorbeerd.

De Fransche openbare meening verzet zich niet tegen deze voorstellen, omdat zij een gerechtvaardigd vertrouwen in de kwaliteiten van den minister heeft en zich rekenschap geeft van de noodzaak, in een zoo abnormale periode nogmaals tot abnormale middelen zij toevlucht te nemen.

Een afgevaardigde heeft zelfs het denkbeeld aan de hand gedaan, in plaats van de huidige grens der biljettenemissie er een te stellen, welke zoowel de biljettenemissie als die van schatkistpapier zou omvatten, zoodat men aldus zekerheid zou verkrijgen, dat hetgeen enerzijds meer zou worden uitgegeven aan den anderen kant minder zou worden geëmitteerd. Dit denkbeeld is overigens niet gunstig ontvangen en ik meen, wat mij betreft, dat het even onjuist als inopportuun is, verwarring te scheppen tussehen de bankbiljetten en de „Bons du Trésor”, aangezien deze laatste slechts zeer bij uitzondering en in zeer bepaalde gevallen als betaalmiddel worden gebezigd.

Overigens diént hieraan te worden toegevoegd, dat de minister volkomen overtuigd is van het denkbeeld, dat het noodzakelijk is, tot stabilisatie van den Franschen wisselkoers te komen. Maar hij heeft tot dusverre (10 Juni) niet gemeend, veel gebruik te moeten maken van de „masse de manoeuvre”, gevormd door de Morgan-leening en blijkbaar zou hij een definitieve stabilisatie van den frank wenschen te doen steunen op een grooter crediet, hetgeen het verkrijgen van Amerikaansche gunsten veronderstelt en bijgevolg het vertoonen van een onbetwistbaar begrootingsevenwicht en de regeling der schulden.

Het eenige inconvenient eener degelijke politiek is, dat de tijdelijke maatregelen, welke door den huidige toestand worden vereischt, niet zonder gevaar kunnen zijn, zoolang de Fransche wisselkoers aan de speculatie is overgeleverd.

Het is tamelijk vreemd — en bedroevend voor schrijver dezes — te moeten constateeren, hoe traag de wisselkoerspolitiek in Frankrijk is geweest. De stabilisatie is langen tijd bestreden door lieden, die er slechts een officieele devalorisatie van den frank in zagen en die den terugkeer naar de oude pariteit alleen van het begrootingsevenwicht en monetaire contractie verwachtten. Thans schijnt het stabilisatiedenkbeeld algemeen te zijn geaccepteerd, doch men hoort zijn verwezenlijking algemeen ondergeschikt maken aan die van een aantal andere omstandigheden, zooals de regeling der intergeallieerde schulden. Deze laatste opvatting, hoezeer op zichzelf ongerechtvaardigd, zou wel eens juist kunnen worden, indien het waar was, dat Frankrijk alleen kan stabiliseeren met Amerikaanse hulp.

Men schijnt te vergeten, dat Frankrijk nog over een goudvoorraad beschikt, welke het in staat stelt, op eigen kracht den wisselkoers te stabiliseeren en zijn monetaire autonomie te verzekeren. Wellicht zullen de gebeurtenissen den Minister van Financiën en het Parlement plotseling verplichten, zich dit te herinneren.

* * *

Het lijkt geen twijfel, dat het financieele vraagstuk in Frankrijk op het meest delicate punt is aangekomen voor hem, die de verantwoordelijkheid voor de openbare financiën draagt. Het is echter van belang, op te merken, dat wanneer de toestand zoo moeilijk is, dit juist komt, omdat de regeering heeft besloten, niet meer tot lapmiddelen haar toevlucht te nemen, en niet slechts tot begrootingsevenwicht, maar tot een begin van aflossing te komen.

Evenwel dient te worden opgemerkt, dat Frankrijk, evenals Engeland, begint te lijden onder een overmatige financieele inspanning. De offers zijn minder in het oog loopend geweest, omdat men in Frankrijk in mindere mate dan in Engeland zijn toevlucht heeft genomen tot directe belastingen en ook omdat deze offers gedeeltelijk in onzichtbare heffingen bestaan. In Engeland is de stijging van den rentevoet niet minder dan die van de prijzen geweest. Daarentegen beteekent in Frankrijk het uiteenloopen van den rentevoet en van het prijspeil een enorme heffing van het inkomen der geld uitleenende kapitalisten, hetgeen zeer duidelijk zou blijken, indien men de openbare rekeningen in goudfranken ging voeren.

Het stopzetten der biljettenemissie gedurende vele jaren en de enorme fiscale heffingen hebben de kapitaalbeleggingen in Frankrijk aanzienlijk verminderd. Het is dus hoog tijd, dat Frankrijk niet alleen een toestand van begrootingsevenwicht, doch ook een van financieel evenwicht hervindt. **BERTRAND NOGARO.**

AANTEKENINGEN.

De goudproductie en -uitvoer van Zuid-Afrika in 1924. — Het in 1924 door Zuid-Afrika, Rhodesia en West-Afrika geproduceerde goud ging den volgenden weg:

6.087.000 oz. ter waarde van £ 28.078.000 werd naar

Britsch-Indië verkocht; 3.860.000 oz. ter waarde van £ 18.392.000 werd naar New-York verscheept; 871.500 oz. ter waarde van £ 4.093.000 werd naar andere deelen van de wereld verkocht.

Van het goud, dat Britsch-Indië kocht, werd, naar de voorzitter der Central Mining and Investment Corporation onlangs ter jaarvergadering mededeelde, 3.475.000 oz. direct van Durban verscheept, zonder de Londensche markt te passeeren. Zuid-Afrika verscheepte ook 743.800 oz. fijn zilver naar Britsch-Indië. De hoeveelheid Zuidafrikaansch goud, welke dit gebied gedurende 1924 opnam, overtrof het record van 1923 met 2.055.000 oz. Op sommige tijden is de vraag naar goud zoo scherp geweest, dat een aanzienlijke premie boven den basisprijs, bepaald door den dollarkoers, werd betaald en zelfs toen werd aan de vraag nog niet geheel voldaan. In de maanden November en December in het bijzonder werd de vraag zoo acuut, dat goud in baren te Kaapstad tegen een gering agio boven den Londenschen prijs werd gekocht, ten einde het naar Londen te laten verscheepen, tot aanmuntning van sovereigns voor uitvoer naar Indië. Per saldo importeerde Britsch-Indië in 1924 goud ter waarde van £ 30.066.387. Deze groote vraag, heeft de voorzitter der National Bank of India onlangs uiteengezet, kan ten deele worden verklaard uit het feit, dat de binnenlandsche prijs voor goud en sovereigns aanzienlijk lager was dan gedurende vele jaren het geval was. Dit werd veroorzaakt, doordat de rupee meer agio deed boven sterling dan de dollar.

Naast de boven beschreven goudbewegingen heeft de uitvoer van goud uit de Vereenigde Staten tijdelijk een aanzienlijken omvang aangenomen. De hogere prijzen, door Britsch-Indië betaald, maakten een directen invoer in dat land uit de Vereenigde Staten winstgevend en één week werd ongeveer 2½ miljoen oz. goud, d.i. dus ongeveer ter waarde van £ 10 miljoen naar Britsch-Indië verscheept. Deze Amerikaanse concurrentie reduceerde de hogere prijzen natuurlijk spoedig tot het niveau, heerschend in landen, welker muntstelsels op goudbasis waren gegrondvest.

In het begin van 1925 werd goud voor de eerste maal verkocht aan koopers, woonachtig in Zuid-Afrika. Doordat nl. de goudpremie door de stijging van het pond daalde, werd het vaak voordeliger, het goud in Zuid-Afrika te vermunten of het aan de Zuidafrikaansche banken tegen den standaardprijs te verkoopen dan het te exporteeren. Hierdoor wordt verklaard, waarom de gouduitvoer van Zuid-Afrika, hetzij naar Britsch-Indië of naar Londen, in de eerste maanden van 1925 met onderbrekingen plaats vond. In Maart en April ll. heeft men zijn toevlucht genomen tot de Munt te Pretoria en werd goud ingewisseld tegen sovereigns om de locale financieele behoeften der mijnen te bevredigen, zonder dat men in Londen agio doende Zuidafrikaansche ponden behoefde aan te koopen. Grootendeels als gevolg van deze transacties waren de Zuidafrikaansche banken spoedig daarna in staat, opeenvolgende en, alles bijeengenomen, aanzienlijke verlagingen in de transferkosten aan te brengen.

De terugkeer van Zuid-Afrika tot den gouden standaard is spoedig gevolgd door daling van den koers van het landsgeld t.o.v. het pond. Te Londen worden Zuidafrikaansche ponden (T.T.) thans, volgens de Times, verkocht tegen ¼ pCt. premie, zichtwissels gekocht tegen 1½ pCt. disagio. Deze verdere depreciatie van het Zuidafrikaansche pond, schrijft het blad, is een belangrijke factor in den afzet van de goudproductie. Hoe lager de koers van het Zuidafrikaansche pond, hoe grooter de prikkel, goud te Londen i.p.v. in Zuid-Afrika te verkoopen.

Stand der cultures en uitvoer gedurende het eerste kwartaal 1925 in Suriname. — De weersomstandigheden waren, hoewel abnormaal,

ten slotte toch nog gunstig te noemen voor de verschillende cultures.

De regenval bedroeg in Januari 93,6 mM., in Februari 164,2 mM. en in Maart 99,2 mM. samen 357 mM. in het eerste kwartaal 1925; het normaal gemiddelde over het eerste kwartaal bedraagt 212,4 mM.

Cacao. Dit gewas blijft kwijnend. De instervingsziekte komt nog veelvuldig voor en de productie wordt steeds minder.

Koffie. Deze cultuur staat zeer goed. Door de droogte in Januari vreesden de planters het hangend product te zullen verliezen; in Februari kwamen de regens evenwel flink door en rijpten niet alleen de bessen snel aan, maar brak er ook een zware bloei door, welke voor het eind van het jaar veel doet verwachten. De hooge prijzen handhaafden zich, nu en dan met een kleine daling.

Suiker. Dit gewas staat over het algemeen goed; op al de suikerplantages worden de cultures uitgebreid.

Rijst. De rijstooft is in dit kwartaal van weinig betekenis. Overal is men nu evenwel druk bezig met de grondbewerking en er zal binnenkort een flinke aanplant worden uitgezet.

De overige gewassen van den kleinen landbouw, zooals bananen, bacoven, bataten, cassaven en cocosnoten, waren ruim voldoende voor de locale behoefte. Voor de kleinlandbouwers wordt omgezien naar buitenlandschen afzet voor hunne producten, daar de locale markt gauw overvoerd is en de prijzen dan niet meer loonend blijven.

De maïsogst was bevredigend.

Katoen. Deze proeven met deze cultuur in verschillende districten mogen als welgeslaagd worden beschouwd.

Op grond harer proefnemingen zal de Surinaamsche Katoenlandbouw- en handelmaatschappij in Nickerie weldra tot uitbreiding van die cultuur overgaan door het aangaan van contracten met kleinlandbouwers.

Boschbedrijven. Het houtbedrijf is in het teeken van vooruitgang. Van alle zijden komt er belangstelling voor verschillende Surinaamsche houtsoorten.

Balata. De balatanijverheid genoot van een zeer gunstig seizoen, voldoende regen in het voorjaar bevordert het vloeien der bolletrieboomen.

Bauxite. De Surinaamsche Bauxiet Mij. ontwikkelde een groote activiteit op haar mijnterrein, zoodat de uitvoer sterk toenam.

De uitvoer van de voornaamste producten bedroeg gedurende het eerste kwartaal in vergelijking met het overeenkomstig tijdvak van 1924:

	1925	1924
Bacoven (versche).... KG.	960	1956
Balata..... "	67.642	57.017
Bananen..... bossen	560	5
Bauxite, ton van 1000 KG.	28.056½	6.600
Cacao..... "	147.438	106.203
Goud (ruw)..... Gram	57.013	76.393,3
Groenten (versch).... KG.	16.917	22
Hout..... M³.	551½	224,3
Letterhout..... KG.	5250	3.300
Huiden..... "	11.041	13.692
Katoen..... "	—	—
Koffie..... "	663.803	1.255.796
Maïs..... "	93.940	38.775
Bataten en andere aardvruchten..... "	761	—
Rijst (gepeld)..... "	1.000	1.625
" (ongepeld)..... "	—	60
Rum (50%)..... L.	92.309	68.082
Suiker 1e product... KG.	4.392.670	2.942.036
" 2e " " " " "	106.560	97.470
Sinaasappelen..... "	682.253	27.529
Vruchten (versche).... "	777	4.829
Zemelen..... "	7.250	7.540

BOEKAANKONDIGING.

Centraal Verslag der Arbeidsinspectie in het Koninkrijk der Nederlanden over 1923. Uitgegeven door het Departement van Arbeid, Handel en Nijverheid.

Telken jare plegen we met belangstelling naar het verschijnen van deze verslagen der werkzaamheden van de Arbeidsinspectie uit te zien; niet alleen vanwege den ongetwijfeld uiterst belangrijken inhoud betreffende de verschillende verrichtingen der Arbeidsinspectie in het afgelopen jaar, doch tevens aangezien deze verslagen in de laatste jaren steeds één of meer interessante studies inhouden. Hiertoe behoort in dit verslag hoofdstuk XIV, het gebruik van den vrijen tijd door de arbeiders, waarin een samenvatting gegeven is van een enquête inzake de volgende punten:

Vraag 1. Heeft de verkorting van den werktijd geleid tot grooter gebruik van sterken drank, tot veelvuldiger bezoek van café's, tot toeneming van dronkenschap?

Vraag 2. Welke lichamen zijn U bekend, welke sedert November 1919 zijn opgericht, ter bevordering der volksontwikkeling?

Door wie werden die lichamen opgericht? Wat hebben zij bereikt? Wat is er nog meer in die richting gedaan?

Vraag 3. Werden de in Uw rayon bestaande volksuniversiteiten meer dan vroeger door arbeiders bezocht?

Vraag 4. Is het instituut der volkstuintjes, dat hier en daar voor enkele jaren is opgekomen, ook in Uwe omgeving tot uiting gekomen? Zoo ja, is het achter- of vooruitgegaan?

Vraag 5. Verdient het naar Uw oordeel aanbeveling, ten einde verschillende uitingen van initiatief te vereenigen, plaatselijke of gewestelijke commissies in te stellen? Behooren in deze commissies, behalve vertegenwoordigers van de verschillende groepen belanghebbenden, ook belangstellenden en de overheid zitting te hebben?

Bij de samenvatting der antwoorden merkt het verslag uitdrukkelijk op, dat het welhaast vanzelf spreekt, dat de ontvangen inlichtingen ten opzichte van sommige punten dikwijls niet meer geven en niet meer konden geven dan een persoonlijken indruk.

De algemeene indruk was, dat op het platteland de verkorte arbeidstijd en de vrije Zaterdagmiddag niet geleid hebben tot een drukker bezoek van café's en een vermeerderd gebruik van sterken drank. In de steden en wel hoofdzakelijk in de industriecentra viel daarentegen een toegenomen bezoek van café's en bioscopen te bespeuren. Van het woningtekort kan in deze een ongunstige invloed zijn uitgegaan.

De achtrendag, aldus als antwoord op vraag 2, heeft het beste deel der arbeidersbevolking aan het lezen gebracht. Zooals wel te verwachten was, is de belangstelling grooter van de zijde der geschoolde arbeiders, dan van de ongeschoolde. De inlichtingen wijzen bovendien in de richting, dat uit die groepen meer belangstelling wordt getoond, naarmate de geschooldheid aan hogere eischen is gebonden.

De volkstuinten als speciale bezigheid voor de arbeiders in hun vrijen tijd vertoonen in vergelijking met de oorlogsjaren om de grootere plaatsen meestal een teruggang. Teekenend voor de kleinere plaatsen is het volgende: in een bepaalde gemeente begon men in 1919 met 58 tuintjes, ongeveer ter grootte van 400 M². In de vier volgende jaren zijn de tuintjes, met uitzondering van slechts een paar stukjes, uitstekend verzorgd en geregeld waren er nieuwe aanvragen, zoodat de commissie van beheer bij uitbreiding in 1923/24 voor vermeerdering van 24 tuintjes te zorgen had, waarvoor splitsing van een paar tuintjes noodig was, ten einde alle aanvragers te helpen.

Het verslag bevat verder de gebruikelijke rubrie-

ken waaruit nog enkele bijzonderheden naar voren gebracht mogen worden.

De medewerking van andere zijde uitte zich in het afgelopen jaar wederom in een aantal klachten, dat nog belangrijk grooter was dan het vorige jaar. Bedroeg het aantal klachten in 1922, 1980, in 1923 was het 2357. Van deze klachten hadden er 1335 betrekking op overtredingen van bepalingen der Arbeids-wet 1919 inzake den wettelijken arbeidsduur.

Evenals in 1922 kwam ruim $\frac{1}{2}$ dezer klachten van vakverenigingen en $\frac{1}{10}$ van arbeiders rechtstreeks.

In het geheel kwamen van de 2357 klachten er 1079 van arbeiderszijde, d.i. bijna 46 pCt., hetzij direct of door tusschenkomst der vakvereniging (in 1922: 48 pCt.). Het aantal anoniem ingediende klachten bedroeg bijna 18 pCt. van het totaal (in 1922: ongeveer 17 pCt.).

Het aantal ongegrond of slechts ten deele gegrond bevonden klachten was dit verslagjaar ruim 26 pCt. van het totaal, in 1922 was dit percentage ruim 28 pCt. Het aantal onbeslist gebleven klachten was ruim $21\frac{1}{2}$ pCt. van het totaal (in 1922 ruim 19 pCt.).

Omtrent deze klachten vermeldt het verslag dezelfde opmerkingen als het vorige jaar, n.l. dat de klachten dikwerf onvolledig en vaag waren, dat de klagers veelal niet op de hoogte bleken van de wettelijke bepalingen en dat de klachten vaak uit concurrentie-overwegingen ingediend werden.

Het aantal in 1923 verleende Hinderwetvergunningen zoowel voor oprichtingen als voor uitbreidingen was belangrijk lager dan in 1922. Als hoofdoorzaak hiervan geeft het verslag op de malaise en de slechte vooruitzichten in de meeste industrieën.

Bij art. 24 van de Arbeidswet vermeldt het verslag: ofschoon ook dit verslagjaar talrijke malen overtreding van dit artikel werd geconstateerd, bestaat niet de indruk, dat — afgezien van enkele geïsoleerd gelegen plaatsjes, waar de medewerking der politie-autoriteiten twijfelachtig is — veel clandestien wordt overgewerkt. Vooral na de herziening van het Werktijdenbesluit is het voor een groot aantal bedrijven gemakkelijker geworden binnen de wettelijke grenzen te werken. Toch zijn er nog bedrijven, welke zich noode schikken in het keurslijf, gevormd door een nauw omschreven uur van aanvang en einde en door een beperkt aantal werkuren per dag en per week, zooals b.v. slagerijen (speciaal op Zaterdagavond), bloemenbinderijen, molens, alsmede die bedrijven, waarin het in 3 ploegen werken gedurende dag en nacht wel geoorloofd is, doch waar de malaise tot bozuiniging op de loonen dwingt en daardoor het werken in 2 ploegen (elke ploeg 12 uur) verkieslijker doet zijn.

Een eigenaardig geval van overtreding van art. 24 deed zich voor in eene provinciestad. Het hoofd van een hoedenatelier had voor het seizoen een modiste uit Brabant in dienst genomen. De arbeidsduur van 8 uur per dag en 48 uur per week werd door den patroon stipt in acht genomen. Iederen avond om 6 uur en des Zaterdagmiddags om 1 uur begaf de modiste zich haastig naar haar slaapkamertje, waar zij, zooals het bedrijfshoofd later bleek, vol ijver hoeden zat te maken voor de zaak van hare moeder, die in Brabant een hoedenwinkel dreef. Wekelijks kwam per post een kartonnen doos met onopgemaakte hoeden en vormen aan haar adres en iedere week ging een doos afgewerkte hoeden naar haar moeder terug. Het hoofd van het atelier klaagde bij het bezoek van de Inspectrice over vermoeidheid en slaperigheid van zijn modiste en deelde de oorzaak daarvan mede. Toen hij hoorde, dat hier eigenlijk in strijd met de wet werd gehandeld, werd het meisje hierop gewezen; zij antwoordde, dat geen wet in de wereld haar zou kunnen beletten haar vrijen tijd op te offeren voor haar moeders zaak, welke er heel slecht voorstond, waarom zij dan ook als volwassen dochter genoodzaakt was bui-

tenshuis haar kost te gaan verdienen. Waar het seizoen en daarmee de dienstbetrekking van deze modiste ten einde liep, werd met een waarschuwing volstaan en dit geschil tusschen nobel opgevatten kinderplicht en wet niet verder uitgesponnen.

Hoofdstuk V, naleving der Veiligheidswet en ongevallen, vermeldt dat in 1923 in totaal 34.451 eischen gesteld en aanwijzingen gegeven werden. Dit hoofdstuk bevat enkele foto's van schaftlokalen der N.V. Philips' Gloeilampenfabrieken te Eindhoven.

Het aantal waargenomen ongevallen was in het afgelopen jaar wederom zeer groot. Achtereenvolgens worden deze ongevallen categorisch beschreven en toegelicht. Voor elken bedrijfsleider is dit hoofdstuk wel het meest leerzame deel van het verslag.

In 1923 kwamen 133 ongevallen door den electrischen stroom veroorzaakt ter kennis van den Electro-technisch-Adviseur bij de Arbeidsinspectie. Hieronder waren 22 doodelijke en 111 niet doodelijke ongevallen. Van deze ongevallen worden er in het verslag verschillende uitvoerig beschreven.

G. DE CLERQ.

Indische Spoorweg-Politiek. (Mededeelingen van den Dienst der Staatspoor- en Tramwegen). Deel VIII (Tekst met Bijlagen) door S. A. Reitsma, Hoofddambtenaar ter beschikking S.-S. en Tr..

In Januari 1916 verscheen, ook reeds van de hand van den heer Reitsma, het eerste deel van de Indische Spoorweg-Politiek. In snelle opvolging kwamen in 1919 en 1920 nog zes lijvige deelen. Thans is met dit door vele illustraties verlevendigde achtste deel de geschiedenis van de lijnen op Java en Madoera voltooid. Over niet te langen tijd mogen wij als deel IX een boekwerk over Tarieven verwachten. Vervolgens zal de spoorweg-politiek op de Buitenbezittingen worden behandeld.

Met andere „Mededeelingen” van den Dienst der Staatsspoor- en Tramwegen in Nederlandsch-Indië (gedacht mag in het bijzonder worden aan de in 1916 en 1917 door A. W. E. Weyerman, destijds chef van exploitatie der S.S. op Java, samengestelde geschiedkundige overzichten) is en wordt hier gesticht een helder overzichtelijk monument van den volhardenden Westerschen geestesarbeid gedurende meer dan een halve eeuw tot het verkrijgen van onze Oost door middel van spoor- en tramwegen — een monument, dat bij den verderen arbeid herhaaldelijk praktisch bruikbaar zal blijken.

V.

ONTVANGEN:

Ons Handelonderwijs. Voorwaarden, in acht te nemen voor het verkrijgen van Rijkssubsidie door Gemeenten en Besturen, die een of meer inrichtingen voor Handelonderwijs in stand houden, met inleiding en toelichting door H. M. van Kuipers, Commies ter Secretarie, Secretaris van de Commissie van Toezicht op het Handelonderwijs te Utrecht. Alphen aan den Rijn 1925; N. Samsom.

De Economische toestand van Suriname in 1924. Verslag uitgebracht door de Vereeniging voor Handel en Nijverheid in Suriname. Paramaribo; J. H. Oliviera.

Hypotheek op Vicarie-goederen door C. D. van Vliet, Directeur der Holl. Hyp. Bank. Overdruk uit het Jaarboekje van de Vereeniging van Directeuren van Hypotheekbanken. Elfde Jaargang. Amsterdam 1925; J. H. de Bussy.

Rangschikingslijst der gemeenten naar den belastingdruk op het inkomen over de belastingjaren 1923/1924 en 1924/1925. Uitgegeven door het Centraal Bureau voor de Statistiek.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

De Economist. — 's-Gravenhage, Mei 1925.

Mr. A. M. de Jong, Bijdrage tot de geschiedenis van de theorie der wisselkoersen vóór Adam Smith I; Anna Polak, Het onterfde gezin.

Journal des Economistes. — Parijs, 15 April 1925.

Yves Guyot, Les intérêts économiques et l'oeuvre socialiste; Fernand-Jacq, Les sociétés à responsabilité limitée; X., Chronique de l'inflation; L. van Iseghem, L'avenir de la Hongrie; G. de Nouvion, Les sociétés de secours mutuels en 1922; X. X., Le budget au Sénat.

Idem. — Parijs, 15 Mei 1925.

Yves Guyot, La crise agricole aux Etats-Unis; W. M. J. Williams, Demandes de diminution d'impôts en Grande-Bretagne; X., Le budget anglais 1925—1926; J. B. Legros, Chronique de l'inflation; G. de Nouvion, Les grandes Compagnies de chemins de fer en 1924; B. L. L. E., La Ligue du Libre-échange (mai 1925).

The Quarterly Journal of Economics. Cambridge, Mass., Mei 1925.

G. E. Barnett, Chapters on machinery and labor; H. L. Moore, A moving equilibrium of demand and supply; F. H. Knight, Economic psychology and the

value problem; H. Heaton, The taxation of unimproved land in Australia; C. Day, The early development of the American cotton manufacture.

Schmollers Jahrbuch. — München, Leipzig, Februari 1925.

W. Lotz, Die Neuregelung der deutschen Reparationslasten seit 1924; A. Cohen, Valutasanierungs-politik; H. Bechtel, Mittelalterliche Siedlung und Agrarverhältnisse im Posener Lande; F. Tömmes, Tröltzsch und die Philosophie der Geschichte; M. Rumpf, Leopold von Wieses Beziehungslehre; J. Haslachen, Die Idee der Staatsräson in der neueren Geschichte; G. Lenz, Die Rechtfertigung des Staates.

De Socialistische Gids. — Amsterdam, Mei 1925.

bevat o.a.:

J. F. Ankersmit, Ferdinand Lassalle; Mr. M. J. A. Moltzer, Het wetsontwerp inzake de ziekte- en ongevalverzekering; S. de Wolff, Beschouwingen over de waardeleer, II.

Weltwirtschaftliches Archiv. — Jena, April 1925.

Prof. Dr. F. Aereboe, Das Ernährungsproblem der Völker und die Produktionssteigerung der Landwirtschaft; Dr. F. Lenz, Die politische Ökonomie und Friedrich List; Dr. W. Notz, Friedrich List in Ame-

MAANDCIJFERS.

HANDELSBEWEGING OVER DE MAAND APRIL 1925
(Ontleend aan de Statistiek van den In-, Uit- en Doorvoer).

Groepen	Invoer		Uitvoer		Saldo Invoer		Saldo Uitvoer	
	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde
I Levende dieren ..	K.G. 1.158.417	Gulden 671.222	K.G. 1.933.498	Gulden 1.567.808	—	—	K.G. 775.081	Gulden 896.586
II Voedingsmiddelen voor menschen dier en dranken:								
a) onbewerkte en halfbewerkte..	199.707.516	39.969.305	107.135.301	29.452.669	92.572.215	10.516.636	—	—
b) fabrikaten	83.806.047	14.734.262	89.354.571	35.875.528	—	—	5.548.524	21.141.266
III Onbewerkte en halfbew. stoffen:								
a) v. dierlijke herk.	9.665.903	8.545.038	6.725.798	3.415.645	2.940.105	-5.129.393	—	—
b) „ plantaard. „	135.400.191	37.734.461	35.106.500	11.772.336	100.293.691	25.962.125	—	—
c) „ minerale „	1.112.745.808	24.548.535	153.721.614	8.043.546	575.528.194	16.504.989	—	—
IV Fabrikaten	321.383.850	67.142.388	155.135.300	52.744.226	166.248.550	14.398.162	—	—
V Gouden en zilveren munt en muntmat.	2.141	324.559	12.387	12.791.043	—	—	10.246	12.466.484
VI Andere goederen..	2.503.406	331.973	4.238.632	1.448.119	—	—	1.735.226	1.116.146
Totaal	1.866.373.279	194.001.743	936.859.601	157.110.920	929.513.678	36.890.823	—	—
Zonder gouden en zilveren munt en muntmateriaal (groep V) ..	1.866.371.138	193.677.184	936.847.214	144.319.877	929.523.924	49.357.307	—	—

1) Hieronder zijn niet begrepen de bunkercolen voor Ned. schepen. 2) Hieronder is niet begrepen de bunkerolie voor Ned. schepen

OVERZICHT van de waarde van den In- en Uitvoer voor elke maand van het loopende jaar en de drie daaraan voorafgaande jaren, met uitzondering van gouden en zilveren munt en muntmateriaal, in gulden.

Maanden	Invoer				Uitvoer ¹⁾			
	1922	1923	1924	1925	1922	1923	1924	1925
Januari	152.495.668	173.045.849	177.506.065	210.617.177	86.106.447	91.487.819	116.522.007	139.999.961
Februari	152.353.594	162.189.535	185.223.674	196.852.738	84.204.248	94.601.855	125.465.290	136.322.825
Maart	180.328.763	165.440.620	186.545.160	203.821.859	112.879.875	106.977.347	131.906.705	146.276.635
April	167.451.702	169.639.064	189.679.735	193.677.184	92.729.841	97.005.415	136.430.618	144.319.877
Tot. Jan./Apr.	652.629.727	670.315.068	738.954.634	804.968.958	375.920.411	390.072.436	510.324.620	566.919.298
Mei	194.080.257	160.129.701	218.738.134		108.423.679	104.128.702	135.517.501	
Juni	150.899.735	159.533.444	188.746.940		100.680.880	97.860.255	110.783.833	
Juli	163.863.700	157.464.022	198.162.017		104.572.575	95.693.919	134.417.411	
Augustus	178.807.927	150.975.066	174.016.738		99.442.892	107.933.082	137.772.584	
September	164.616.506	166.474.283	189.646.172		115.612.131	127.720.569	162.791.232	
October	186.643.442	192.923.258	218.062.389		112.003.008	125.848.400	173.486.508	
November	172.295.111	176.660.045	217.688.984		104.350.396	126.123.548	159.327.318	
December	163.762.355	174.750.818	219.516.025		100.225.239	127.839.691	136.235.459	
Totaal	2.027.598.760	2.009.225.705	2.363.532.033		1.221.231.211	1.303.220.602	1.660.656.466	

1) In den uitvoer zijn niet begrepen de bunkercolen en de bunkerolie bestemd voor Nederlandsche schepen.

rika; *Dr. L. Mises*, Antimarxismus; *Dr. A. Predöhl*, Das Standortsproblem in der Wirtschaftstheorie; *Dr. H. A. L. Lufft*, Die gestaltenden Kräfte in der amerikanischen Wirtschaftsentwicklung seit dem Krieg; *H. G. Alexander*, The development of international relations.

Tijdschrift voor Economische Geographie. — 's-Gravenhage, 15 Mei 1925.

Prof. Dr. K. Oestreich, Het voormalig hertogdom Nassau. Zijn geografische ligging en zijn natuurlijke hulpbronnen. Een geografische schets; *C. Visser*, Het conflict tusschen de haringvischerij en de industrialisatie aan de Beneden-Maas; *J. W. J. Wellan*, Een tournee in het Palembangsche vóór honderd jaren.

De Indische Gids. — Amsterdam, 1 April 1925.

K. van Hoek, Eenige beschouwingen over koloniale propaganda door middel van het onderwijs; *G. Nijpels*, Emigratie naar de Lampongsche Districten; *M. Nittel—de Wolff*, Kijkjes in het leven onzer Inlandsche bedienden; *Mr. J. J. van Bolhuis*, Indië en de Ned. volksvertegenwoordiging.

I d e m. — Amsterdam, 1 Mei 1925.

W. P. van den Abeelen, De betekenis der Holland-Indië vlucht; *S. Kalff*, Een Javanen-apostel; *M. Nittel—de Wolff van Westerrode*, Kijkjes in het leven onzer inlandsche bedienden; *Mr. J. J. van Bolhuis*, Indië en de Ned. volksvertegenwoordiging; *H. Craandijk*, Kolonisatie in de Lampongsche districten.

Koloniale Studiën. — 's-Gravenhage, Februari 1925.

Mr. C. T. Bertling, De Chineezers op de Oostkust van Borneo; *Dr. C. W. Janssen*, Het Koninklijk Koloniaal Instituut; *W. Wijnaendts van Resandt*, Bevol-

kingsgroepeering ten plattelande en het verkeer; *Ir. P. v. Pritzelwitz van der Horst*, Iets over verleden en toekomst van het Toezicht op het Stoomwezen in Nederlandsch-Indië.

GIRO-OMZET BIJ DE NEDERLANDSCHE BANK.

	Mei 1925		Mei 1924	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Voor rekeninghouders waarvan door de H.-bank plaatselijk	52.344	f 2.736.380.000	63.466	f 2.301.534.000
Ter voldoening van Rijksbelasting	38.420	„ 2.349.263.000	44.036	„ 2.043.515.000
	2.012	„ 11.420.000	9.817	„ 11.313.000

GIRO-KANTOOR DER GEMEENTE AMSTERDAM.

	April 1925		April 1924	
	In mill.	Aantal	In mill.	Aantal
Giro's (eenzijdige vermelding)				
Girobetalingen aan Gemeentestell.	f 14.4	14.750	f 11.9	10.179
Girobetalingen aan Particulieren	„ 20.0	61.250	„ 15.3	52.106
Geldomzet.				
Ontvangsten	„ 4.9	6.423	„ 5.3	7.961
Betalingen	„ 7.4	29.102	„ 7.1	26.747
Part.rekeninghouders	„ 19.4 ¹	24.313 ²	„ 18.3 ¹	21.885 ²
Waarvan rekeningh. welke gelden voor 1 jaar vast hebben gedeponeerd	„ 8.4	2.603 ²	„ 7.4	2.328 ²

1) Gemiddeld saldo te goed. 2) Einde der maand.

RESUMÉ UIT HET MONTHLY BULLETIN OF STATISTICS (VOLKENBOND).

		Maandgemiddelde			1924				1925		
		1913	1923	1924	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Maart
Productie van steenkool (1000 tons)	Engeland	24,336	23,369	22,646	22,330	23,341	21,453	22,341	22,914	21,456	22,849
	Ver. Staten	43,088	49,268	42,278	44,111	49,430	43,100	48,222	53,808	41,856	37,324
	Frankrijk ¹⁾	3,404	3,978	4,916	5,006	5,341	4,740	5,024	5,392	4,937	4,143 ¹³
	Duitsland ²⁾	15,842	5,185	9,902	11,388	11,943	10,688	11,233	11,929	10,535	11,412
Productie van ruw ijzer (1000 tons)	Engeland	869	630	620	578	596	593	590	584	551	618
	Ver. Staten	2,601	3,392	2,634	2,086	2,517	2,550	3,009	3,424	3,266	3,621
	Frankrijk ³⁾	434	442	638	641	660	634	665	669	637	689
	België	207	182	234	239	246	217	247	249	246	282
Schepen op stapel eind der maand (1000 tons) ⁴⁾	Engeland	1,957	1,395	1,297	1,468			1,297			1,165
	Ver. Staten	148	42	42	49			42			41
	Frankrijk	229	111	197	137			197			187
	Italië	125	120	155	132			155			164
	Duitsland	545	324	355	379			355			405
Import (voor binnenl. verbruik)	Engeland 1000 £ ⁵⁾	54,931	81,473	94,975	91,330	107,527	106,413	119,557	115,623	96,290	100,084
	Ver. Stat. 1000 \$	147,932	310,785	295,850	278,742	316,934	296,490	320,480	335,445	327,816	385,000 ¹¹
	Frankrijk 1000 Frs. ⁶⁾	701,778	2,724,067	3,344,381	3,156,970	3,397,608	3,314,967	4,118,454	3,172,571	3,346,369	3,306,700
	Italië 1000 Lire ⁶⁾	303,803	1,432,431	1,615,599	1,386,079	1,458,219	1,646,095	2,495,487	1,827,726	2,073,231	2,588,885
Export (binnenlandsche producten)	Engeland 1000 £ ⁵⁾	43,771	63,938	66,280	63,283	68,587	68,151	69,308	69,051	69,330	70,303
	Ver. Stat. 1000 \$	204,024	340,892	374,834	419,064	518,357	486,483	438,650	440,438	364,835	452,000 ¹¹
	Frankrijk 1000 Frs. ⁶⁾	573,351	2,536,049	3,454,511	3,184,332	3,531,896	3,432,683	4,042,067	3,562,615	3,595,061	3,762,244
	Italië 1000 Lire ⁶⁾	209,303	923,802	1,192,470	1,234,415	1,346,813	1,414,203	1,774,960	1,119,280	1,403,194	1,480,090
Inklaringen (1000 tons)	Engeland (geladen) ⁹⁾	4,089	4,257	4,614	5,010	5,113	4,568	4,962	4,272	3,818	4,421
	Ver. Staten (gel. en ballast)	4,440	5,527	5,677	6,395	6,492	5,813	5,157	4,456	4,527	—
	Frankrijk (geladen)	2,876	3,485	3,548	3,846	3,951	3,548	3,409	3,243	3,021	3,442
	Italië (gel. en ballast)	1,560	1,182	1,372	1,422 ¹⁰⁾	1,399 ¹⁰⁾	1,399 ¹⁰⁾	1,399 ¹⁰⁾	1,461 ¹⁰⁾	1,461 ¹⁰⁾	1,461 ¹⁰⁾
Wisselkoersen: (jaarl. of maand. gem.) ⁷⁾	New York op Londen	100	93.99	90.78	91.66	92.20	94.72	96.49	98.26	98.07	98.15
	New York op Parijs	100	31.47	27.10	27.48	27.10	27.34	27.98	27.96	27.36	26.85
	New York op Berlijn	100	—	—	—	—	99.90 ¹²⁾	99.92	99.91	99.91	99.91
	New York op Rome	100	23.84	22.58	22.71	22.55	22.46	22.30	21.60	21.29	21.10

1) Inclusief bruinkool. Vanaf 1919 incl. Elzas-Lotharingen. Vanaf 1920 incl. Elzas-Lotharingen en het Saargebied. 2) Vanaf 1919 zonder Elzas-Lotharingen. Vanaf 1920 zonder Elzas-Lotharingen, het Saargebied en de Pfalz. Vanaf Juni 1922 zonder Poolsch Opper-Silezië. 3) Vanaf 1919 inclusief Elzas-Lotharingen. 4) Kwartaalcijfers volgens Lloyd's Register of Shipping. 5) Vermindering tengevoelge van de mijnwerkersstaking. 6) Sedert Januari 1922 nieuwe schatting op grond der gedeclareerde waarden. 7) Waarde der genoteerde geldsoorten in percenten der

pariteit. Jaarlijksch of maandelijksch gemiddelde. 8) Sedert Januari 1921 geschiedt de waardeering van den invoer volgens de opgaven van importeurs. Daarvoor was zij gebaseerd op officieele waarden van de invoer. 9) Vanaf 1 April 1923 met inbegrip van den handel van Groot-Brittannië en Noord-Ierland met den Ierschen vrijstaat en uitgezonderd den buitenlandschen handel van den Ierschen vrijstaat. 10) Maandelijksch gemiddelde op grond der kwartaalcijfers. 11) Voorloopig cijfer. 12) Reichsm.: 1 biljoen papierm. = 1 Reichsm. 13) Zonder Saargebied.

EMISSIES IN MEI 1925.

Prov. en Gemeentelijke Leeningen. f 25.302.742,50 zijnde:

- Utrecht f 2.726.000,— 5% obl. a 99 7/8 %¹⁾
- Amersfoort f 2.300.000,— 5% obl. a 97 1/4 %²⁾
- Amsterdam f 5.000.000,— 3% premie-obl. a 100 %³⁾
- Bandoeng f 2.500.000,— 6% obl. a 100 %⁴⁾
- Delit f 3.080.000,— 5% obl. a 98 %⁵⁾
- Rotterdam f 10.000.000,— 5% obl. a 98 1/4 %⁵⁾

Bank- en Credietinstellingen . . . . . „ 2.950.000,— zijnde:

- Bank voor Nederlandsche Gemeenten f 1.000.000,— 5% obl. a 98 %⁶⁾
- Maatschappij voor Gemeente Crediet f 2.000.000,— 5% obl. a 98 1/2 %⁶⁾

Industriele ondernemingen . . . . . „ 8.042.500,— zijnde:

- Beiersch-Bierbrouwerij „De Amstel” f 3.500.000,— 5% obl. a 97 %⁶⁾
- Hollandsche Kunstzijde Industrie f 500.000,— aand. a 130 %⁶⁾
- Holl. Overman Banden-Maatschappij f 150.000,— cum. prf. wd. ad. a 100 %⁶⁾
- f 150.000,— idem a 110 %⁶⁾
- Rotterdamsche Droogdok-Maatsch. f 1.250.000,— aand. a 135 %⁶⁾
- f 2.000.000,— aand. a 99 3/4 %⁶⁾

Rubber-Maatschappijen . . . . . „ 1.087.500,— zijnde:

- Batoe Sumatra Rubber-Maatschappij f 250.000,— aand. a 100 %⁶⁾
- Java Rubber-Maatsch. f 350.000,— aand. a 125 %⁶⁾
- Rubber Cult.-Maatsch. „Andjasmoro” f 400.000,— aand. a 100 %⁶⁾

Diverse Cultuurondernemingen . . . . . „ 598.500,— zijnde:

- Hollandsche Cultuur-Maatschappij f 600.000,— 6% obl. a 99 3/4 %⁶⁾

Totaal . . . . . f 37.981.242,50

1) Deze leening diende voor conversie der 6 1/2 % leening van 1920, pro resto groot f 2.687.000,—.

2) Hiervan was f 2.000.000,— bestemd voor conversie van de leening 1922a; en f 165.000,— voor conversie der leening 1922b.

3) Deze leening diende voor conversie der 5 1/2 % leening van 1919 pro resto groot f 9.100.000,—.

4) Deze leening diende voor conversie der 7 % leening 1920 pro resto groot f 1.260.000,— en der 6 % leening 1919 pro resto groot f 1.750.000,—.

5) Deze leening diende voor conversie der 6 % leeningen van 1923 en 1924, pro resto groot resp. f 9.000.000,— en f 4.000.000,—.

6) Hiervan was f 2.300.000,— bestemd voor conversie der 7 % obl. ex leening 1920.

Totaal der emissies in Januari . . . . . f 18.577.625,—
 Februari . . . . . „ 61.936.125,—
 Maart . . . . . „ 70.842.730,—
 April . . . . . „ 9.140.515,—
 Mei . . . . . „ 37.981.242,50

Algemeen Totaal . . . . . f 198.478.237,50

Ook bestond hier te lande gelegenheid tot inschrijving voor een beperkt bedrag op de uitgifte van San Paulo 1907 £ 2.000.000,— 5% obl. a 66%, terwijl met ingang van 14, 15 en 18 Mei resp. de inschrijving is opengesteld op: Caritasverband van het Bisdom Mainz f 500.000,— 7% obl. a 100%⁶⁾
 Genossenschaft der Töchter vom H. Kreuze f 250.000,— 7% obl. a 99%⁶⁾
 Parochie H. Dionysius te Essen-Borbeck f 1.000.000,— 8% obl. a 100%⁶⁾

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. (Disc. Wissels. 4 15 Jan. '25)	Zwits. Nat. Bk. 4 16 Juli '23
Bel. Binn. Eff. 4 15 Jan. '25	N. Bk. v. Denem. 7 17 Jan. '24
Vrsch. in R.C. 5 15 Jan. '25	Zweedsche Rbk 5 1/2 8 Nov. '23
Javasche Bank . . . 4 1/2 20 Oct. '24	Bank v. Noorw. 6 8 Mei '25
Bank van Engeland 5 5 Mrt. '25	Bk. v. Tsjecho-
Duitsche Rijksbk. 9 26 Feb. '25	slowakijë . . . 7 25 Mrt. '25
Bank v. Frankrijk 7 11 Dec. '24	N. Bk. v. O'rijk. 11 25 Apr. '25
Belgische Nat. Bnk. 5 1/2 22 Jan. '23	N. Bk. v. Hong. 10 28 Mei '25
Fed. Res. Bank N.Y. 3 1/2 26 Feb. '25	Bank v. Italië. 6 9 Mrt. '25
Bank van Spanje . . . 5 23 Mrt. '23	Z.-Afr. Res. bnk 5 1/2

OPEN MARKT.

	1925				1924	1923	1914
	13 Juni	8-13 Juni	25-30 Mei	18-23 Mei	9-14 Juni	11-16 Juni	20-24 Juli
Amsterdam Partic. disc.	2 1/8	2 1/8-3	3-1/4	3 3/8	3 1/8-1/2	3 1/8-3/4	3 1/8-3/4
Prolong.	2 1/4	2 1/4-3	2 1/4-3	2 1/4-3 1/4	2 1/2-3	3 1/2-3 1/4	2 1/4-3 1/4
Londen Daggeld . . .	3-3/4	3-4	3-4 1/4	3-5	1 1/4-2 1/2	1-1 1/4	1 1/4-2
Partic. disc.	4 3/8-7 1/8	4 3/8-7 1/8	4 3/8-7 1/8	4 3/8-9 1/8	3 1/2-6-3	2-1 1/8	2 1/4-3 1/4
Berlijn Daggeld . .	7-9	7-9 1/2	8-10	7 1/2-11	—	—	—
Partic. disc.	7 3/4	7 3/4	8	8	—	—	—
30-55 d. . .	7 3/4	7 3/4-3/4	7 3/4-7/8	7 7/8	—	—	2 1/8-1/2
56-90 d. . .	7 3/4	7 3/4-3/4	7 3/4-7/8	7 7/8	—	—	—
Waren-wissel.	8 1/4-7 1/8	8 1/4-7/8	8 7/8	8 7/8-9	—	—	—
New York 1) Call money	3 1/4-4	3 1/4-4 1/4	3 1/4-4 1/4	3 1/4-4 1/4	2-1/4	4-5 1/4	1 3/4-2 1/2
Partic. disc.	3 3/8	3 3/8	3 3/8	3 3/8	—	—	—

1) Call money-koers v. 12 Juni en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijd.
 2) Noteering van 12 Juni.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York **)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
9 Juni 1925	2.48 7/8	12.09 3/8	59.24	12.19 1/2	11.99 1/2	100 1/8
10 „ 1925	2.48 7/8	12.09 3/8	59.23	12.25	12.13	100 1/8
11 „ 1925	2.48 7/8	12.09 3/8	59.13	12.13	12.—	100 1/8
12 „ 1925	2.48 7/8	12.09 3/8	59.24	12.03 1/2	11.80	100 1/8
13 „ 1925	—	—	—	—	—	100 1/4
15 „ 1925	2.49	12.09 3/8	59.25	11.98	11.79	100 1/8
Laagste d.w. 1)	2.48 3/4	12.09 3/8	59.19	11.97	11.77 1/2	100
Hoogste d.w. 1)	2.49 1/16	12.10 1/16	59.26	12.30	12.20	100 1/8
8 Juni 1925	2.48 7/8	12.09 3/8	59.25	11.98	11.78	100 1/8
1 „ 1925	—	—	—	—	—	—
Muntpariteit	2.48 3/4	12.10	59.26	48.—	48.—	100

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
9 Juni 1925	48.28	35.07 1/2	7.38	1.16	9.91	36.32 1/2
10 „ 1925	48.35	35.07 1/2	7.38	1.16	9.87 1/2	36.43
11 „ 1925	48.36	35.07 1/2	7.38	1.16	9.87	36.42 1/2
12 „ 1925	48.34	35.07 1/2	7.37	1.16	9.83	36.27 1/2
13 „ 1925	—	—	7.38	1.16	—	—
15 „ 1925	48.35	35.07 1/2	7.37	1.16	9.68	36.30
Laagste d.w. 1)	48.20	34.95	7.36	1.12	9.65	36.22 1/2
Hoogste d.w. 1)	48.40	35.15	7.40	1.22	9.95	36.47 1/2
8 Juni 1925	48.26	35.07 1/2	7.38	1.16	9.92	36.27 1/2
1 „ 1925	—	—	—	—	—	—
Muntpariteit	48.—	35.—	50.41	48.—	48.—	48.—

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Oslo *)	Hel-sing-fors 1)	Buenos-Aires 1)	Montreal 1)
9 Juni 1925	66.65	46.80	41.85	6.27 1/2	100	2.48 3/4
10 „ 1925	66.62 1/2	46.85	41.85	6.27	99 1/2	2.48 3/4
11 „ 1925	66.62 1/2	47.02 1/2	42.05	6.27 1/2	99 3/4	2.48 3/4
12 „ 1925	66.62 1/2	47.—	42.—	6.27	99 3/4	2.48 3/4
13 „ 1925	—	—	—	6.27	99 7/8	2.48 7/8
15 „ 1925	66.65	47.17 1/2	42.05	6.27 1/2	99 1/4	2.48 3/4
Laagste d.w. 1)	66.50	46.70	41.75	6.25	99 1/4	2.48 1/2
Hoogste d.w. 1)	66.70	47.25	42.10	6.30	99 1/2	2.48 1/2
8 Juni 1925	66.65	46.80	41.90	6.27	100 1/4	2.49
1 „ 1925	—	—	—	—	—	—
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	105	2.48 3/4

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
9 Juni 1925	4,86	4,94	23,80	40,18
10 " 1925	4,86 1/16	4,88	23,80	40,19
11 " 1925	4,86	4,88	23,80	40,17
12 " 1925	4,85 13/16	4,85	23,80	40,17
13 " 1925	4,85 7/8	4,86	23,80	40,17
15 " 1925	4,86 1/8	4,81 1/4	23,80	40,17
2 Juni 1925	4,86 1/8	4,98	23,80	40,17
Muntpariteit	4,8667	19,30	23,81 1/4	40 3/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	30 Mei 1925	6 Juni 1925	8/13 Juni '25 Laagste	13 Juni 1925 Hoogste
Alexandrië	Piast. p. £	97 15/32	97 15/32	97 3/8	97 9/16
*Bangkok	Sh. p. tical	1/10 1/8	1/10 1/8	1/10 1/8	1/10 1/8
B. Aires 1)	d. p. \$	45 19/32	45 1/4	44 3/4	45 1/4
Calcutta	Sh. p. rup.	1/6	1/6 1/16	1/6	1/6 3/32
Constantin.	Piast. p. £	887 1/2	900	900	910
Hongkong	Sh. p. \$	2/3 7/32	2/3 7/16	2/3 1/4	2/3 7/8
Lissabon 1)	d. per Mil.	27 1/16	27 1/16	27 1/16	27 1/16
Mexico	d. per \$	26	26	25	27
Montevideo 1)	d. per \$	48 1/2	48	47 1/4	48 1/4
Montreal	\$ per £	4.86	4.85 3/4	4.85 7/8	4.86 3/8
R.d. Janeiro 1)	d. per Mil.	5 1/2	5 9/16	5 11/32	5 1/2
Shanghai	Sh. p. tael	3/0 7/8	3/1 7/16	3/1	3/2 1/8
Singapore	id. p. \$	2/45 3/32	2/46 1/32	2/43 1/32	2/44 1/16
Valparaiso 2)	peso p. £	42.30	42.40	42.10	42.40
Yokohama	Sh. p. yen	1/8 9/16	1/8 9/32	1/7 7/8	1/8 3/16

* Koersen der voorafgaande dagen. 1) Telegrafisch transfert. 2) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS 3)

Londen 1) N.York 2)	Londen
8 Juni 1925.. 31 1/8 68 3/4	8 Juni 1925.. 84/11 1/2
9 " 1925.. 31 9/16 68 1/2	9 " 1925.. 84/11 1/2
10 " 1925.. 31 11/16 68 1/4	10 " 1925.. 84/11 1/2
11 " 1925.. 31 11/16 69	11 " 1925.. 84/11 1/2
12 " 1925.. 31 3/4 68 3/4	12 " 1925.. 84/11 1/2
13 " 1925.. 31 1/8 68 3/4	13 " 1925.. —
14 Juni 1924.. 34 13/16 66 3/4	14 Juni 1924.. 95/8
20 Juli 1914.. 24 13/16 54 1/8	20 Juli 1914.. 84/10

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine.

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Vorderingen	8 Juni 1925	15 Juni 1925
Saldo bij Nederl. Bank..	f —	f —
Saldo bij betaalmeesters..	5.303.059,10	5.583.642,20
Saldo b. d. Bank v. Ned. Gemeenten	1.561.937,06	2.615.662,56
Voorschot op ult. Mei 1925 aan de gemeenten op voor haar door Rijk te heffen gem. ink.bel. en opeenten op Rijksink.bel.	68.566.909,05	46.645.525,64
Voorsch. aan de koloniën	10.527.027,27	9.414.525,36
Voorsch. a. h. buitenland	212.472.660,39	211.555.570,83
Daggeldleeningen tegen onderp. v. schatk.papier	4.500.000,—	—
Verplichtingen.	8 Juni 1925	15 Juni 1925
Voorsch. door de Ned. Bank	f 8.077.649,73	f 13.883.447,63
Schatkistbilj. in omloop 1)	134.904.000,—	134.838.000,—
Schatkistprom. in omloop	125.060.000,—	121.060.000,—
Waarv. direct bij Ned. Bk.	5.000.000,—	5.000.000,—
Zilverbons (met inbegrip v. de bedragen bij de betaalmeesters in kas)	18.917.828,50	17.943.448,—
Door den Postch.- en Giro-dienst in 's Rijks Schatkist gestort	40.049.602,39	39.099.323,62

1) Waarvan f 37.056.000 vervallen op of na 1 April 1927.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

De Minister van Koloniën maakt bekend:

	6 Juni 1925	13 Juni 1925
Voorschot uit 's Rijks kas aan N.-I.	f —	f 971.000,—
Ind. Schatk.prom. in oml.	91.600.000,—	89.700.000,—
Voorsch. Jav.Bk. aan N.-I.	8.519.000,—	7.913.000,—
Muntbiljetten in omloop.	34.286.000,—	34.327.000,—
Ten voordeele v. N.-I. geboekt belegginggeld v. h. N.-I. muntfonds....	5.276.000,—	5.276.000,—
Totaal	f 139.681.000,—	f 138.187.000,—
Tegood bij 's Rijks kas..	337.000,—	—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 16 Juni 1925.

Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f 39.418.105,64 Bijbnk. " 19.954.124,51 Ag.sch. " 31.832.807,28	f 91.205.037,43
Papier o. h. Buitentl. in disconto	—	—
Idem eigen portef. Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	f 187.405.683,—	f 187.405.683,—
Beleeningen incl. vrach. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f 78.864.175,95 Bijbnk. " 8.998.385,62 Ag.sch. " 71.420.503,80	f 159.283.065,37
Op Effecten.	f 158.328.815,37	—
Op Goederen en Spéc.	f 954.250,—	f 159.283.065,37
Voorschotten a. h. Rijk	—	f 11.186.053,74
Munt en Muntmateriaal	—	—
Munt, Goud	f 56.284.085,—	—
Muntmat., Goud	f 399.051.996,18	—
Munt, Zilver, enz.	f 455.336.081,18	—
Muntmat., Zilver	f 21.969.769,31	—
Effecten	—	f 477.305.850,49
Belegging Res.fonds id. van 1/8 v. h. kapit.	f 5.603.191,67 f 3.952.108,63	f 9.555.300,30
Gebouwen en Meub. der Bank	—	f 5.212.500,—
Diverse rekeningen	—	f 52.818.953,82
	f 993.972.444,15	f 993.972.444,15

Passiva.

Kapitaal	f 20.000.000,—
Reservefonds	f 5.655.237,53
Bijzondere reserve	f 8.235.000,—
Bankbiljetten in omloop	f 880.405.505,—
Banksignatiën in omloop	f 2.045.567,21
Rek.-Cour. f Het Rijk saldo's: Anderen	f 58.166.414,93
Diverse rekeningen	f 22.464.719,48
	f 993.972.444,15

Beschikbaar metaalsaldo f 289.475.286,52
Op de basis van 1/8 metaaldekking f 101.351.789,09
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is. f 1.447.376.430,—
Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings perc.
16 Juni '25	455.336	21.970	880.406	60.212	289.475	51
9 " '25	467.396	21.560	887.169	39.436	303.306	53
2 " '25	479.459	21.456	899.888	41.648	312.157	53
25 Mei '25	479.470	21.423	875.275	45.151	316.455	54
18 " '25	479.470	21.209	892.587	31.677	315.475	54
11 " '25	479.471	20.849	916.415	25.651	311.555	53
16 Juni '24	531.408	9.966	960.091	51.455	338.569	54
25 Juli '14	162.114	8.228	310.437	6.198	43.521 1)	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Hiervan Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenland	Diverse rekeningen 2)
16 Juni 1925	91.205	5.000	159.283	187.406	52.819
9 " 1925	92.902	5.000	157.312	167.007	54.645
2 " 1925	91.119	2.000	166.020	168.421	41.151
25 Mei 1925	88.548	—	160.430	169.092	45.088
18 " 1925	89.977	—	159.518	165.310	52.016
11 " 1925	98.483	4.000	160.548	163.167	56.626
16 Juni 1924	156.019	—	140.240	93.062	111.747
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

1) Op de basis van 1/8 metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

CURAÇAOSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Dis-conto's	Voor-schotten aan de kolonie	Diverse rekeningen 1)	Diverse rekeningen 2)
1 Mei 1925	861	1.584	82	130	1.024	85
1 April 1925	880	1.547	82	185	1.110	310
1 Maart 1925	697	1.596	78	224	1.242	282
1 Februari 1925	699	1.531	79	216	1.211	291
1 Januari 1925	764	1.481	81	224	1.031	186
1 Mei 1924	610	1.216	88	274	776	135

1) Sluitpost der activa. 2) Sluitpost der-passiva.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 15 Juni 1925.

Van de internationale effectenmarkten heeft die van Berlijn gedurende de achter ons liggende berichtsperiode wel het sterkst de aandacht op zich gevestigd. De nadering van de berichten omtrent de moeilijkheden van het Stinnes-concern is zeer heftig geweest. Niet alleen heeft men pessimistische bespiegelingen gehouden naar aanleiding van de onvermijdelijke inkrimping, welke het concern zal moeten ondergaan, doch ook is vrees ontstaan ten aanzien van andere belangrijke industriële groepeeringen in Duitschland. Zelfs zijn te dezen opzichte reeds bepaalde namen genoemd, waaromtrent echter een prompte tegenspraak is gevolgd. Voorloopig heeft men in ernstige kringen deze geruchten dan ook beschouwd als een uitvloeisel van de nerveuze spanning, welke is ontstaan. De koersval van de Stinnespapieren in het bijzonder. De koersval van de Stinnespapieren in het bijzonder. De koersval van alle andere industriële aandelen is zoo heftig geweest, dat het bankiersconsortium, dat vrijwel permanent is geworden en eertijds is opgericht met het doel steun te verlenen in perioden, waarin bijzonder krasse koersdalingen te constateeren zouden zijn in aandelen, die dit naar het oordeel van het consortium niet verdienen, weder heeft ingegrepen. Dientengevolge is een klein herstel ontstaan, dat echter slechts voor een gering deel de voorafgegane koersverliezen heeft kunnen nivelleren. Ook uit het buitenland zijn verkoop-opdrachten gekomen, naar men aanneemt tot het opbouwen van contramineposities, omdat men daar bevreesd zou zijn voor het opzeggen van credieten door buitenlandsche bankiers en men in verband hiermede een verdere daling voorzagt. Het slot der berichtsperiode is dan ook weinig opgewekt geworden.

Te Parijs heeft een iets betere tendens baan kunnen breken, als gevolg van het herstel in den koers van het Fransche betaalmiddel. Bepaalde oorzaken konden voor dit herstel niet worden aangegeven, tenzij het de mededeeling van den minister van financiën Caillaux is geweest, dat hij n.l. gebruik zou maken van het z.g. „Morgan"-crediet om baisse aanvallen tegen den franc te keeren. Tegelijkertijd heeft hij verklaard, dat de groote aankopen van buitenlandsche ruilmiddelen, speciaal van sterling, welke de vorige week op te merken zijn geweest, toegeschreven moesten worden aan regeerings-aankopen ten behoeve van schulddelging in Londen. Van welken aard deze schulden zijn geweest, werd niet aangegeven. De fondsenmarkt heeft voorts steun verkregen uit de houding van de financiële commissie uit de Kamer, waar de voorstellen tot het sluitend maken van de begroting met welliktheid zijn ontvangen en behandeld. Niettemin is men ter beurze op den definitieven afloop van deze beraadslagingen nog niet al te gerust, zoodat men slechts met aarzeling heeft toegegeven aan den drang tot aankopen, welke onwillekeurig van het herstel van den francskoers is uitgegaan.

Te Londen is de stemming zeer kalm gebleven. Alleen voor enkele afdelingen is een iets grooter levendigheid ontstaan, met name voor rubber, petroleum en kunstzijde. Daarentegen is de beleggingsmarkt nog steeds vrijwel apathisch gebleven. De hoofdoorzaak moet worden gevonden in het groote aantal niet geclasseerde leeningen, welke nog boven de fondsenmarkt zweven. In verband hiermede zijn ook verschillende nieuwe leeningen, welke reeds waren aangekondigd en waarvan de emissie deze week had moeten plaats vinden, uitgesteld.

Te New York is de tendens veel vaster geworden, dan een week geleden het geval was. De omzettingen hebben zich sterk uitgebreid; op verschillende dagen zijn meer dan een miljoen aandelen verhandeld. Tegelijkertijd hebben de koersen zich over het algemeen vrij sterk kunnen verheffen, ondanks verschillende tegenwerkende factoren. Zoo heeft het officieele oogstrapport van de regeering een opbrengst van slechts 661 miljoen bushels in het vooruitzicht gesteld, doch de markt heeft hierop niet gereageerd, omdat de Juni-taxaties gewoonlijk later sterk herzien moeten worden. Ook de graanmarkt deelde dit oordeel, getuige het feit, dat de graanprijzen eerder aan den lagen kant waren. De effectenbeurs heeft voorts een stimulans verkregen door de teekenen van opleving, welke de staalnijverheid gedurende de achter ons liggende week heeft getoond.

Ten onzent is de beursweek uitermate stil geweest. Ook de beleggingsafdeeling heeft niet van eenige levendigheid blijk gegeven. Als regel is de stemming hier vast geweest; de oorzaken, welke reeds langen tijd er toe hebben bijgedragen, dat voor beleggingspapieren goede vraag blijft bestaan, zijn ook gedurende de achter ons liggende dagen niet gewijzigd. Zoo waren inheemsche staats-, provinciale

en gemeentelijke leeningen voortdurend gevraagd, terwijl ook de nieuwe emissies van beleggingsfondsen een goed onthaal hebben gevonden. Van de buitenlandsche soorten bleven Chineesche obligaties aangeboden, in verband met de ongeregelde heden in het desbetreffende land: 6 pCt. Ned. Werk. Schuld 1922: 104 $\frac{1}{8}$, 104 $\frac{11}{16}$, 104 $\frac{5}{8}$; 4 $\frac{1}{2}$ pCt. Ned. Werk. Schuld 1917: 96 $\frac{3}{8}$, 96 $\frac{7}{8}$; 7 pCt. Ned.-Indië: 102 $\frac{1}{4}$, 102 $\frac{5}{8}$, 102 $\frac{11}{16}$; 4 $\frac{1}{2}$ pCt. Port. Tabak: 55, 56, 59; 5 pCt. Brazilië 1903: 73, 73 $\frac{1}{4}$, 74 $\frac{1}{4}$; 8 pCt. Sao Paulo 1921: 99 $\frac{11}{16}$, 99 $\frac{15}{16}$.

Van de aandelenmarkten is de grootste levendigheid voor petroleumwaarden en wel voor aandelen Koninklijke Petroleum Maatschappij gereserveerd gebleven. Het jaarverslag heeft ter beurze een gunstigen indruk gemaakt; klaarblijkelijk was dit ook in het buitenland het geval, getuige de aankooporders, welke zich op sommige dagen te Amsterdam voor buitenlandsche rekening hebben geconcentreerd. Ook is het wellicht van invloed geweest, dat het benzineverbruik in Amerika gedurende April 35 pCt. grooter is geweest dan dat gedurende dezelfde maand van het vorig jaar. Consols hebben tegelijkertijd iets in koers kunnen monteeren, vermoedelijk in verband met het feit, dat de jaarvergadering van de Astra Romana, waar over het uit te keeren dividend een beslissing zal moeten vallen, thans is vastgesteld en wel op 22 Juni a.s. Dordtsche Petroleum Ind.: 355 $\frac{1}{2}$, 360, 371 $\frac{1}{2}$; Geconsolideerde Petroleum Cy.: 148 $\frac{1}{2}$, 151 $\frac{1}{2}$; Koninklijke Petroleum Mij.: 385 $\frac{1}{8}$, 388 $\frac{1}{2}$, 397 $\frac{1}{4}$.

De suikermarkt is zeer kalm gebleven, doch met een betrekkelijk goeden onderton, ondanks de niet zeer vaste houding van de Cubanoteeringen te New York. Het waren meer in het bijzonder de minder courante soorten, die een prijsverbetering hebben kunnen behalen, doch in sommige gevallen was deze slechts van voorbijgaanden aard. Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 168 $\frac{3}{4}$, 170 $\frac{1}{2}$, 169 $\frac{7}{8}$; Handelsverg. Amsterdam: 552, 549 $\frac{1}{2}$, 554; Java Cultuur Mij.: 328, 319, 313 $\frac{1}{2}$, 315; Krian: 115, 111, 110 $\frac{1}{4}$; Ned.-Ind. Suiker Unie: 238 $\frac{1}{4}$, 233 $\frac{1}{2}$, 236 $\frac{1}{2}$, 212 $\frac{1}{2}$ (ex div.); Poerworedjo: 128 $\frac{1}{2}$, 127 $\frac{3}{8}$; Soemberedjo: 163, 143 $\frac{1}{4}$ (ex div.); Jepper Cultuur Mij.: 735, 740, 615 (ex div.).

Tabakken hebben bijna geen handel te aanschouwen gegeven. Nu de voorjaarsinschrijvingen vrijwel achter den rug zijn en de enkele, welke nog gehouden moeten worden, geen verrassingen meer kunnen brengen, is de belangstelling voor tabaksaandelen sterk ingekrompen. De weerberichten zijn nog te weinig omlijnd, om hierop reeds een oordeel omtrent den komenden oogst te vestigen en derhalve richt het publiek, dat anders gewend is belang te stellen in tabaksaandelen, zijn aandacht op andere objecten. Arendsburg: 410 $\frac{1}{2}$, 413 $\frac{1}{4}$, 412; Deli Batavia: 320, 327 $\frac{1}{2}$, 325; Deli Mij.: 395 $\frac{1}{4}$, 393 $\frac{1}{2}$; Senembah: 408, 404 $\frac{1}{4}$, 404.

De rubbermarkt is door de gestadige rijzing van den laatsten tijd eenigszins vermoeid geworden, doch van een inzinking is nog geen sprake geweest. Hiertegen zou zich trouwens het nog steeds hooge niveau van den rubberprijs hebben verzet. Ook de slinkende voorraden te Londen — al geschiedt de achteruitgang in een veel minder snel tempo dan enkele weken geleden — hebben op de behoefte aan dadelijk beschikbaar product gewezen. Tevens hebben de uitingen van Amerikaansche zijde, waarin men de aandacht vestigde op het belang van de Amerikaansche consumenten bij een uitbreiding der Nederlandsch-Indische productie, niet den indruk gevestigd, dat men binnen afzienbaren tijd voor een overstroming van de markt met rubber uit Engelsch-Indië beducht behoeft te zijn. Deze factoren te zamen hebben ertoe bijgedragen, dat de markt, hoewel niet gerugsteund door nieuwe kooporders van betekenis, haar vaste houding ten volle heeft kunnen bewaren. Amsterdam Rubber Cultuur Mij.: 230 $\frac{5}{8}$, 232, 228 $\frac{3}{4}$; Java Caoutchouc: 141, 140, 137; Ned.-Ind. Rubber & Koffie: 235, 233; Oost-Java Rubber: 258 $\frac{1}{4}$, 253, 262, 255; Serbadjadi: 239, 242 $\frac{1}{2}$, 239; Tjiboeni Tjipongpok: 126, 129 $\frac{1}{4}$, 130.

Scheepvaart aandelen zijn vrijwel verwaarloosd gebleven. Voor zoover er van handel sprake is geweest, viel eerder een dalende tendens te onderscheiden. De achteruitgang van het indexcijfer voor de internationale vrachten heeft er niet toe bijgedragen een opgewekter stemming te doen doorbreken. Holland-Amerika Lijn: 64 $\frac{1}{4}$, 67, 66 $\frac{1}{4}$; Java-China-Japan Lijn: 103, 100, 101; Kon. Ned. Stoomboot Mij.: 60 $\frac{1}{2}$, 62 $\frac{1}{4}$; Ned. Scheepvaart Unie: 146 $\frac{1}{4}$, 142 $\frac{1}{4}$, 145 $\frac{3}{4}$; Stoomv. Mij. Nederland: 150, 151 $\frac{1}{8}$, 152.

De afdeling voor binnenlandsche industriële aandelen was veel kalmer dan de vorige week. Toch was de ondergrond hier bepaald vast te noemen, hoewel door den kleineren handel de geweldige koersverschillen, zooals onlangs bij aandelen Nederlandsche Kunstzijdefabrieken zijn voorgekomen, niet meer op te merken zijn geweest. Alle kunst-

zijde-aandeelen echter ontmoetten nog goede vraag; ook Philips-aandeelen mochten zich in voldoende belangstelling verheugen. Centrale Suiker Mij.: 113½, 114¼, 116%; Feyenoord: 130½, 132½, Hollandia Melkproducten: 122, 117, 120½; Hollandsche Kunstzijde Ind.: 188, 177¼, 181; Jurgens: 102½, 103, 102½; Ned. Gist- en Spritusfabriek: 324, 318¼, 325, 328; Ned. Kunstzijdefabriek: 444¼, 434, 447; Philips Gloeilampen Ind.: 459, 443, 450; Rotterdamse Droogdok Mij.: 159½, 160, 159; „Meakubee” Mij. t. b. v. Kunstzijde: 145, 142, 146, 144.

Bankaandeelen varieerden slechts matig, doch bleven over het algemeen vast. Amsterdamsche Bank: 149, 146½, 146¼; Incasso Bank: 108½, 109; Koloniale Bank: 195, 193½, 194%; Ned.-Ind. Handels Bank: 148¼, 150, 149%; Ned. Handel Mij.: 132¾, 127¾ (ex div.), 127%; R'damsche Bankverg.: 77¾, 80, 79¾; Twentsche Bank: 127, 128.

De mijnafdeeling heeft geen aanleiding tot bijzondere opmerkingen gegeven. Alg. Exploitatie Mij.: 86, 84¼, 89½; Billiton Mij.: 485 (ex div.), 492; Ned. Surinaamsche Goud Mij.: 28, 27; Redjang Lebong: 282, 274, 277.

De Amerikaansche markt sloot zich geheel bij Wallstreet aan en was dus over het algemeen vast van toon. Anaconda Copper: 75¼, 76¼, 79¼¹⁶; American Water Works: 315, 325; Studebaker: 1140, 1129, 1140; United States Steel Corp.: 114¼, 116¼, 117; Atchison Topeca: 118¼, 117½, 119; Erie: 28¾, 28¼; St. Louis, San Francisco: 79¼, 79¼¹⁶; Union Pacific Railroad: 140, 138¼, 140¼; Wabash R.w.: 27¾, 26¾, 27¼¹⁶.

De geldmarkt is wederom iets ruimer geworden; prolongatie noteerde 2¼ à 2½ pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN. 16 Juni 1925.

Den dag na het schrijven van ons vorig overzicht verscheen het officieele oogstbericht van Washington. Dit bevestigde ten volle de pessimistische berichten betreffende de winter-tarwe, aangezien de raming van 445 miljoen bushels verlaagd is tot 407 miljoen tegen een opbrengst van verleden jaar van 519 miljoen. Ofschoon de stand van de zomertarwe aangegeven wordt door het cijfer 87,1 tegen 82,3 op 1 Juni 1924 wordt de oogst van zomertarwe toch slechts geschat op 254 miljoen bushels tegen een opbrengst van verleden jaar van 282 miljoen. De totale oogst in de V. St. wordt dus wel zeer klein geschat en dit versterkte de opvatting der hausse-partij, dat de V. St. het a.s. seizoen geen export-saldo beschikbaar zullen hebben. Toch heeft in de afgelopen week de markt eene gevoelige daling ondergaan. De Juli-termijn daalde van 165¼ tot 153, de December-termijn van 164¼ tot 152¾. Deze daling is hoofdzakelijk terug te brengen op eene natuurlijke reactie na de hausse-beweging gedurende de laatste maand. Zeer veel tarwe is in de Staten door speculanten gekocht en dezen wilden nu gaarne hun winst reali-

seeren. Dit veroorzaakte een grooten druk op de markt, waarbij nog kwam, dat de oogstberichten in Europa voortdurend gunstig blijven, terwijl ook de vooruitzichten in Canada goed zijn. De daling in Winnipeg is dan ook even sterk als in Chicago, voor de oude oogst zelfs nog sterker. In Argentinië is de baisse nog veel sterker geweest dan in de V. St., vooral van den 13den op den 15den, toen de Juli-noteering van 14,40 tot 13,65 terugliep. Aangezien op 8 Juni, Juli 15,15 noteerde, bedraagt de daling in een week tijds 10 pCt. Deze daling heeft nog geen aanleiding gegeven tot verlevendiging van de vraag: wel is waar zijn de wereldverschepingen in de afgelopen week klein geweest, zoodat er nergens in Europa voorraden van betekenis zijn, doch de nieuwe oogst begint te naderen en er wordt niet meer gekocht dan volstrekt noodzakelijk is.

Over het algemeen is het weer in Europa warm en droog geweest, doch voor de graanoogsten is dit geen bezwaar, eerder een voordeel, aangezien aanvankelijk de regenval zeer voldoende geweest is. De toekomst hangt nu voor een belangrijk deel af van den Canadeeschen oogst, doch het zal nog geruimen tijd duren voor dienaangaande eenige zekerheid te verkrijgen is, aangezien zelfs een goede oogst op het laatste oogenblik door vorst deerlijk gehavend kan worden, slechts in September zullen wij hieromtrent meer kunnen weten.

De rogge markt volgde de beweging van tarwe. De omzet was uiterst gering; in de V. St. zelf is het verbruik van rogge klein en de importlanden waren zeer voldoende voorzien, zoodat slechts zaken plaatsvonden in onverkocht verscheepte partijen, die verre beneden de Amerikaansche pariteit aangeboden werden. Juli-rogge te Chicago daalde van 117 tot 106. De rogge-oogst staat er, vooral in Duitschland en Nederland, uitstekend voor en indien het tegenwoordige weer voortduurt, zal hij zeer vroeg zijn. Boven dien luiden de berichten uit Rusland zeer gunstig. De Sovjetregering verwacht dit jaar een export-surplus van 3 à 4 miljoen ton graan, waarvan een zeer belangrijk deel rogge zal zijn.

De maïs markt ontwikkelde zich op dezelfde wijze als de vorige week omschreven, doch waarschijnlijk ook onder invloed van de flauwe tarwemarkten, daalden nu ook latere termijnen scherp. In de Europeesche havens was er aanzienlijke concurrentie tusschen Platamaïs en Donaumaïs. Van deze laatste soort kwam vooral in Nederland tamelijk veel aan, waarvan een aanzienlijk deel nog onverkocht was. Waar voor de eerst aankomende maïs een zeer veel hogere prijs gevorderd werd dan voor later arriveerende maïs, kocht de consumptie slechts zeer schoorvoetend; de prijzen zijn dientengevolge scherp gedaald. In Chicago bleef maïs aanvankelijk nog prijshoudend, doch op den 15den viel de markt 6 cts., zoodat de daling gedurende de week 13¼ cts. bedraagt. De aanvoeren in de V. St. zijn wederom iets afgenomen, doch in verhouding tot de consumptie nog iets te ruim, zoodat de zichtbare voorraad iets toegeenomen is. Van Argentinië werd wederom meer maïs afge-

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Aires		
	Tarwe Juli	Maïs Juli	Haver Juli	Tarwe Juni	Maïs Juni	Lijnzaad Juni
13 Juni '25	159 1/8	114	52 3/8	14,40	9,10	21,35
6 „ '25	169.	116 1/4	53 1/8	15,15	9,40	21,65
13 Juni '24	111 1/4	80 7/8	47	11,80 1)	7,65 1)	20,05 1)
13 Juni '23	111 1/4	81 1/8	41 1/8	11,75 1)	8,40 1)	22,05 1)
13 Juni '22	110 1/8	60 1/8	34 1/2	11,80 2)	7,40 2)	18,35 2)
20 Juli '14	82	56 1/8	36 1/4	9,40	5,38	13,70

1) per Juli, 2) per Augustus.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	15 Juni 1925	8 Juni 1925	16 Juni 1924
Tarwe*	16,75	17,50	13,35
Rogge (No. 2 Western) ..	12,75	13,50	9,70
Maïs (La Plata)	254,—	268,—	184,—
Gerst (48 lb. malting) ..	248,—	253,—	197,—
Haver (38 lb. white clipp.)	12,40 4)	12,40 4)	9,80 4)
Lijnkoeken (Noord-Ameri-			
ka van La Plata-zaad) 1	13,60	13,20	11,75
Lijnzaad (La Plata)	466,—	473,—	401,—

*1) per 100 KG. 2) per 2000 KG. 3) per 1960 KG. 4) No. 2 Hard/Red Winter Wheat. 4) Canada No. 3.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	7/13 Juni 1925	Sedert 1 Jan. 1925	Overeensk. tijdvak 1924	7/13 Juni 1925.	Sedert 1 Jan. 1925	Overeensk. tijdvak 1924	1925	1924
Tarwe	35.001	476.763	439.818	—	9.498	14.427	486.261	454.245
Rogge	11.366	92.760	218.320	—	—	3.775	92.760	222.095
Boekweit	871	14.725	11.886	—	—	—	14.725	11.886
Maïs	20.653	290.403	313.346	2.893	37.244	50.994	327.647	364.340
Gerst	4.858	72.865	141.706	—	3.158	27.072	76.023	168.778
Haver	3.107	80.862	89.104	—	150	305	81.012	89.409
Lijnzaad	4.220	80.932	121.701	—	19.740	42.195	100.672	163.896
Lijnkoek	2.655	101.282	92.081	—	—	700	101.282	92.781
Tarwemeel	1.598	43.100	118.213	73	8.047	11.491	51.147	129.704
Andere meelsoorten ..	38	3.187	3.498	—	—	—	3.187	3.498

laden en bij gebrek aan vraag drukt deze maïs zwaar op de markt. Ook Zuid-Afrika verlaagde de prijzen, doch voor deze soort was er wel eenige belangstelling.

In gerst kwamen er al heel weinig zaken tot stand. De noteeringen in Amerika hielden zich, althans in vergelijking tot die van andere graansoorten, vrij goed, maar de consumenten in Europa toonden al uiterst weinig belangstelling, zoodat de prijzen in Europeesche havens in verhouding iets meer daalden.

Na de willige haver markten in Amerika van de vorige week, konden deze week de haverprijzen evenmin stand houden. Het officieele oogstbericht van Washington duidt aan, dat de stand slechts 79,6 tegen verleden jaar 83 geschat wordt. De oppervlakte is evenwel zeer veel groter dan een jaar geleden, zoodat de totale oogst iets groter geraamd wordt dan verleden jaar om dezen tijd.

SUIKER.

De afgelopen week bleven de suikermarkten onder den invloed der weersgesteldheid in Amerika en Europa.

Toen in de V. S. de hittegolf een einde nam, werd dit dadelijk merkbaar in de noteeringen te New York, welke het volgend beeld te zien gaven:

	Sp. C.	Juli	Sept.	Dec.	Jan.
Slot voorafgaande week	4.43	2.74	2.86	2.91	2.90
Opening verslagweek	4.46	2.74	2.86	2.93	2.90
Slot verslagweek	4.40	2.67	2.81	2.88	2.87

In prompte Cubasuiker kwamen zaken tot stand tot 2½ d. c. c. & f. New York, terwijl eenige ladingen prompte verscheping naar Engeland in de tweede hand tot sh 12/7½ cif. werden verkocht.

De ontvangsten in de Atl. havens der V. S. bedroegen deze week 86.000 tons, de versmeltingen 75.000 tons (tegen 63.000 tons in 1924) en de voorraden 229.000 tons.

De Cubastatistiek is als volgt:

	1925	1924	1923
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten 6 Juni '25 ..	78.422	45.496	63.338
Tot. sedert 1 Dec. '24-6 Juni '25 ..	3.971.162	3.306.270	3.089.805
Aantal werkende fabrieken.....	31	13	9
Weekexport 6 Juni 1925	114.191	75.496	71.649
Totaal exp. 1 Jan.-6 Juni '25 ..	2.716.268	2.306.494	2.429.473
Totale voorraad op 6 Juni '25 ..	1.254.894	899.726	661.232

Het totaal van den oogst op 11 dezer bedroeg 4.928.000 tons tegen 3.971.660 tons verleden jaar.

De Europeesche markten waren over het algemeen prijshoudend, doch de eerste regenbui deed dadelijk eene zwakkere stemming ontstaan.

De zichtbare voorraden zijn volgens Czarnikow:

	1925	1924	1923
	Tons	Tons	Tons
Duitschland 1 Mei '25	453.000	642.000	723.000
Tsjechoslowakije 1 Mei '25 ..	407.000	268.000	200.000
Frankrijk 1 Mei '25	292.000	110.000	114.000
Nederland 1 Mei '25	109.000	92.000	126.000
België 1 Apr. '25	166.000	62.000	59.000
Engeland 1 Mei '25	311.000	417.000	306.000
Europa... ..	1.738.000	1.591.000	1.528.000
V.S. Atlant. havens 10 Juni '25 ..	229.000	249.000	189.000
Cuba alle havens 6 Juni '25 ..	1.255.000	900.000	661.000
Totaal	3.222.000	2.740.000	2.378.000

Op Java was de markt vaster. De V.I.S.P. verkocht het ditjarige restant witte suiker (volgens laatste raming 30.000 tons) tot f 10¼. Daarna vonden herverkoopen tot iets hoogere prijzen plaats. Voor No. 16 en hooger liepen prijzen van f 8½ tot f 8⅞ op.

De Mei-verschepingen bedroegen 51.242 tons tegen 75.771 tons in 1924. Het rendement van 72 fabrieken bedroeg op 1 Juni 17 pCt. meer dan op dat tijdstip verleden jaar.

De totale oogst 1924 bedroeg 32.346.170 picols of 1.966.240 tons, hetgeen 3.074.067 picols of 186.865 tons meer is dan de oogst 1922, welke tot dien tijd de grootste was, die ooit geproduceerd werd.

Hier te lande opende de markt deze week in vaste stemming en werd f 19⅞ verlangd voor Juni, f 19⅞ voor Augustus en het najaar. Daarna brokelden prijzen echter af en wilden koopers niet meer betalen dan resp. f 19¼ en f 19⅞ voor dezelfde termijnen. Na een korte vleug van betere prijzen zakten de noteeringen echter weer wat in en sloot de markt in kalme stemming met zaken tot f 19⅞ voor Augustus en f 19¼ voor het najaar. De omzet bedroeg deze week ongeveer 2000 tons.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Aug.	Londen			New York 96° Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java's f.o.b. per	Cuba's 96° c.i.f.	
			Junijuli	Junijuli	
15 Juni '25	kristalsuiker basis 99° f 19⅞	Sh. 35/3	Sh. 15/1½	Sh. 12/9	\$ cts. 4,40
8 Juni '25	„ 19⅞	35/3	15/3	12/9	4,46
15 Juni '24	„ 23⅞	40/9	19/6	17/9	5,02
15 Juni '23	„ 32⅞	66/6	23/6	30/-	7,28
4 Juli '14	ruwsuiker basis 88° f 11⅞	18/-	—	—	3,26
	1) = f 14⅞ basis 99°				

1) Het verschil tusschen ruwsuiker 88° en kristalsuiker 99° is aan te nemen op f 3,— per 100 KG.

KATOEN.

Noteering voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands.)

	12 Juni 1925	5 Juni 1925	29 Mei 1925	11 Juni 1924	11 Juni 1923
New York voor Middling ..	23,65 c	24,70 c	23,75 c	29,25 c	29,90 c
New Orleans voor Middling ..	24,05 c	24,85 c	23,96 c	29,40 c	29,75 c
Liverpool voor Middling ..	13,36 d	— d	13,04 d	17,48 d*	16,98d*)

*) Voor fully middling ouden Standaard.

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen.)

	1 Aug. '24 tot 5 Juni '25	Overeenkomstige periode 1923-'24	1922-'23
Ontvangsten Gulf-Havens. Atlant. Havens	9289	6645	5643
Uitvoer naar Gr. Brittannië	2489	1611	1243
„ „ 't Vasteland etc.	4361	3206	2623
„ „ Japan	877	578	612

Voorraden.

(In duizendtallen balen.)

	5 Juni '25	Overeenkomstig tijdstip 1924	1923
Amerik. havens	445	347	364
Binnenland	308	324	413
New York	143	65	89
New Orleans	98	126	90
Liverpool	569	242	250

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 10 Juni 1925.

Prijzen van Amerikaansche katoen zijn sedert ons laatste rapport zeer onregelmatig geweest. Na de publicatie van het eerste Bureau-Rapport op 2 dezer, hetwelk een conditie aangaf van 76,6 tegen 65,6 een jaar geleden, daalden futures, zoowel in New York als in Liverpool direct den volgenden dag, hoewel prijzen zich echter spoedig weer herstelden. Juni-futures in Liverpool bereikten gisteren 12,49 tegen 12,34 op Vrijdag voor Pinksteren. Egyptische katoen toont weinig verandering en de berichten over den nieuwen oogst luiden gunstig, hoewel de oogst laat is vergeleken met verleden jaar.

Spinnerijen van Amerikaansche garens waren tot gisteren voor de gewone Pinkstervacantie gesloten en de daling in het ruwe materiaal is voor spinners wel een tegenval. Er bestond algemeen een zeer goede vraag, hoewel herverkoopen, zich slechts tot kleine hoeveelheden beperkten. Enkele spinners rapporteerden meer zaken, hoewel prijzen over het algemeen laag waren. Deze bemerkingen gelden voor alle soorten, zoowel twist als weft voor binnenland en ook voor export. In getwijnde garens ging iets om voor binnenlandsch gebruik. In de Egyptische soorten is de vraag over het algemeen slechts gering en zijn verkoopen van weinig betekenis. Ook zijn er zaken gedaan in fijne gemeriseerde getwijnde garens voor export, doch behalve dit ging er weinig om. De markt heeft nog geen tijd gehad om na de vakantie weer op verhaal te komen.

De doekmarkt toont na de vakantie slechts weinig verandering en het schijnt wel, dat men ten gevolge van het prachtige weer langer vakantie neemt dan gewoonlijk; in

elk geval is er van ernstige zaken nog geen sprake. Prijzen zijn zeer vast, maar er gaat weinig om. De berichten uit China luiden verontrustend en zaken in Shanghai zijn vrijwel tot stilstand gekomen. Van Hongkong komen enkele biedingen binnen, alsook van India en de Straits, maar geen Oostersche markt schijnt genoeg interesse te hebben om eenigen invloed op de binnenlandsche markt uit te oefenen. Intusschen controleert de positie van katoen prijzen van stukgoederen, waardoor het moeilijk wordt eenige concessie te verkrijgen.

27 Mei 10 Juni Oost. koersen. 26 Mei 9 Juni
 Liverpoolnoteeringen. T.T. op Br. Indië 1/5 $\frac{3}{4}$ 1/6
 F.G.F. Sakellaridis 31,25 31,70 T.T. op Hongkong 2/27 $\frac{3}{8}$ 2/3 $\frac{3}{4}$
 G.F. No. 1 Oomra 9,50 9,25 T.T. op Shanghai 3/0 $\frac{3}{2}$ 3/1

KOFFIE.

Na de belangrijke fluctuaties in de laatste weken is de markt in de afgelopen week vrij rustig gebleven. De schommelingen in de prijzen aan de termijnmarkten waren van weinig beteekenis en de stemming, die voor het artikel heerschte, was onafgebroken kalm doch vast. Nu, gelijk reeds in het vorig bericht werd vermeld, de Centraal-Amerikaansche oogsten vrijwel als afgelopen kunnen worden beschouwd, is, met uitzondering van Nederlandsch-Indië, Afrika en enkele onbeteekenende andere productielanden, het groote Brazilië het eenige land, waar de handel verder gedurende dit jaar terecht kan. Voor den loop, dien het artikel verder nemen zal, hangt het er dus geheel van af, wat Brazilië zal doen. Voor een tekort aan koffie is natuurlijk volstrekt niet te vreezen, zelfs bij eventuele wereldafleveringen van ongeveer 21.000.000 balen, zooals verleden jaar, aangezien de Zichtbare Wereldvoorraad op 1 dezer bijna 5 $\frac{1}{4}$ miljoen balen groot was en de ramingen van den oogst 1925/26 14 $\frac{1}{2}$ a 15 miljoen balen voor geheel Brazilië bedragen en 7 miljoen balen voor de andere productielanden (de z.g. Mild Coffees), terwijl bovendien, naar bekend is, in het binnenland van Sao Paulo nog uit den vorigen en uit den loopenden oogst voorhanden is eene hoeveelheid, die op 31 Mei l.l. volgens officieele opgave 2.403.000 balen bedroeg. Hiertegenover staat echter, dat het „Permanente Instituut tot Verdediging van de Koffie“, dat in Brazilië werkzaam is, doen zal wat in zijn macht is om de koffieprijzen te steunen. Volgens berichten zou het thans reeds zijn overgegaan tot het consigneren naar New-York en Havre van ongeveer 120.000 balen, afkomstig uit Mei-filières, geleverd aan de termijnmarkt te Santos, en het is te verwachten, dat het ook verder niet zal stilzitten. Hoe ver het echter gaan wil en wat het ten slotte bereiken zal, is natuurlijk vooruit niet te zeggen. Bovendien zal de verdere loop der prijzen, zooals ieder jaar, sterk worden beïnvloed door den bloei van den 1926/27er Brazilië-oogst, waaromtrent de eerste berichten binnen zes a acht weken kunnen worden tegemoetgezien. Tot het zoo ver is zal, naar gevreesd moet worden, de reeds zoo lang bestaande onzekerheid in elk geval nog wel aanhouden.

De prijzen der kost- en vrachtaanbiedingen uit Brazilië liepen deze week, in de eerste plaats voor Rio, nog wat terug. Op het oogeblik zijn zij van goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping, ongeveer 107/- a 110/- per cwt. en van dito Prime ongeveer 111/- a 113/-, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 94/6 en voor latere verscheping 85/- a 94/-, naar gelang van den verschepings-termijn.

De prijzen van Robusta op aflading uit Indië komen thans ongeveer uit op:

Palembang Robusta, telquel, Juni verscheping 50 $\frac{1}{2}$ ct.
 „ „ „ Juni/Juli „ 49 $\frac{1}{2}$ „
 Mandheling „ „ Juni/Aug. „ 52 $\frac{1}{2}$ „
 alles cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De afzet van loco was, hoewel nog niet bevredigend, ook deze week iets beter. De officieele noteeringen alhier bleven onveranderd 70 ct. voor Superior Santos en 62 ct. voor Robusta.

De noteeringen aan de termijnmarkt waren aan de ochtend-call te:

Rotterdam (Santos-contract) basis Good				Amsterd. (Gemengd contract) basis Santos Good			
Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei
16 Juni 49 $\frac{5}{8}$	46 $\frac{1}{2}$	44 $\frac{7}{8}$	43 $\frac{7}{8}$	47 $\frac{5}{8}$	44 $\frac{1}{2}$	42 $\frac{1}{8}$	41 $\frac{1}{2}$
9 „ 50 $\frac{1}{4}$	47 $\frac{1}{8}$	46	44 $\frac{7}{8}$	47 $\frac{3}{8}$	44 $\frac{7}{8}$	43 $\frac{1}{4}$	42 $\frac{3}{8}$
2 „ 48	45 $\frac{3}{4}$	44 $\frac{1}{2}$	43 $\frac{3}{8}$	45 $\frac{1}{4}$	44	43	41 $\frac{1}{8}$
26 Mei 46 $\frac{1}{2}$	44 $\frac{1}{2}$	43 $\frac{3}{8}$	—	44 $\frac{1}{4}$	42 $\frac{3}{8}$	41 $\frac{1}{8}$	—

De slot-noteeringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei
15 Juni	\$ 16,74	\$ 15,45	\$ 14,45	\$ 13,80
8 „	„ 16,80	„ 15,62	„ 14,60	„ 14,—
1 „	„ 16,13	„ 15,14	„ 14,50	„ —
25 Mei	„ 16,25	„ 15,35	„ 14,85	„ —

Rotterdam, 16 Juni 1925.

(Mededeeling van de Vereeniging voor den Goederhandel te Rotterdam.)

Noteeringen en voorraden in Brazilië.

Data	te Rio		te Santos		Wisselkoers te Rio op Londen
	Voorraad (In Balen)	Prijs No. 1)	Voorraad (In Balen)	Prijs No. 4)	
15 Juni 1925	93.000	38.475	1.719.000	38.000	517 $\frac{1}{32}$
8 „ 1925	69.000	39.500	1.920.000	38.500	517 $\frac{1}{32}$
1 „ 1925	97.000	37.800	2.033.000	38.000	516 $\frac{1}{16}$
15 Juni 1924	298.000	25.525	1.342.000	28.500	6

) In Reis.

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië in Balen.

Data	te Rio		te Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
13 Juni 1925 -- --	37.000	3.079.000	108.000	9.011.000
13 Juni 1924 -- --	53.000	3.475.000	213.000	9.857.000

THEE.

In de afgelopen week kwamen er andermaal heel wat afdoeningen tot stand in opgehouden partijen ex vorige veilingen, waarvoor ongeveer volle prijzen van de laatste veiling betaald werden.

Londen was in de afgelopen week eenigszins onregelmatig met hier en daar prijsverlagingen, vooral voor de ordinaire soorten. Hoewel de maandstaat van de Board of Trade over de bewegingen over Mei van thee in Engeland nog niet is verschenen, is het opvallend, dat de voorraad in Londen op ultimo Mei ruim 28 miljoen lbs. lager is dan een maand geleden.

De afleveringen in Londen blijven zeer goed en hebben zich in de eerste week van Juni weer hersteld tot op normaal peil. De afleveringen voor export toonen voor de maand Mei een niet onbelangrijke toename aan.

Amsterdam, 15 Juni.

RUBBER.

De stemming op de rubbermarkt is vrijwel onveranderd. Speciaal de Juli/September positie trekt de aandacht en is tegenover de andere leveringen belangrijk in prijs gestegen. De slotnoteeringen luiden als volgt:

Prima Sheets:	ende voorafgaande week:
Juni 191 $\frac{1}{2}$ ct.	191 ct.
Juli 188 $\frac{1}{2}$ „	188 $\frac{1}{2}$ „
Juli/Sept. 183 „	166 $\frac{1}{2}$ „
Oct./Dec. 157 „	160 „

15 Juni 1925.

COPRA.

De markt opende deze week zeer flauw, en er waren vrij veel offerten uit Indië. Consumenten kochten regelmatig. Tegen het slot hield het aanbod plotseling op, en ontstond tevens een groote dekkingsvraag voor Maart/April en April/Mei aflading.

De markt sluit vast met de volgende noteeringen:
 Nederl.-Ind f.m.s. Copra April aflading ..... fl 36 $\frac{5}{8}$
 „ „ „ „ Mei „ ..... „ 36 $\frac{1}{8}$
 „ „ „ „ Juni „ ..... „ 35 $\frac{7}{8}$
 „ „ „ „ Juli „ ..... „ 35 $\frac{5}{8}$
 „ „ „ „ Aug. „ ..... „ 35 $\frac{5}{8}$
 15 Juni 1925.

METALEN.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	Koper Stan- daard	Koper Electro- lytisch	Tin	Lood	Zink
15 Juni 1924 ..	60.7/6	63.15/-	253.2/6	33.7/6	34.7/6
8 „ 1925 ..	59.15/-	63.5/-	254.7/6	34.5/-	34.5/-
2 „ 1925 ..	59.15/-	63.5/-	254.7/6	34.5/-	34.5/-
25 Mei 1925 ..	60.2/6	63.12/6	251.7/6	32.12/6	34.12/6
16 Juni 1924 ..	61.17/6	67.5/-	222.2/6	32.17/6	32.5/-
20 Juli 1914 ..	61.-/-	—	145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.**VRACHTENMARKT.**

De Amerikaansche graanvrachtenmarkt was zeer kalm en de vrachten liepen terug. Van Montreal werd een boot gesloten naar U. K. tegen 2/-, 2/1½ resp. één en twee loshavens met ligdagen 10 Juni, terwijl naar Scandinavië handige ladingen werden afgesloten naar Gothenburg/Stockholm range (incl. Denemarken) op basis van 20½ cents 3 loshavens, 15/25 Juni. De Northern Range alsook de Gulf waren practisch gesproken zonder definitieve vraag.

Van de Gulf werd een handige boot afgesloten naar U. K./Continent (Bordeaux/Hamburg range) tegen \$ 4,25, basis twee laadhavens en 3 loshavens, vrije belading per einde Juni.

In de kolenvrachtenmarkt bestond wederom een goede vraag van Hampton Roads en een tamelijk aantal afsluitingen vond plaats. Naar Europa werd weer een lading gedaan naar Porto Ferrario en/of Bagnoli tegen \$ 2,70 één, \$ 2,80 beide havens. Naar Zuid-Amerika (Rio) werden de vrachten echter iets lager en werd \$ 3,30 tot \$ 3,40 betaald voor Juni/Juli.

De vraag van West-Indië naar tonnage voor suiker leefde eenigszins op en er vonden meer afsluitingen plaats dan de week tevoren, ofschoon er alleen definitieve vraag bestond naar kleine tonnage. Van San Domingo werden verscheidene ladingen gedaan van 3/3800-tons naar U. K./Continent tegen 19/- voor Juni belading. Voor geraffineerde suiker werd een boot genomen van Halifax of St. John per 12/25 Juli tegen 19/6 naar U. K.

Ofschoon van de North Pacific meerdere afsluitingen mogelijk waren vertoonen de vrachten toch een daling. Twee Juni/Juli booten werden gesloten tegen 32/6 en dezelfde vracht werd geaccepteerd voor Augustus/September en September/October. Voor lumber wordt nog steeds tonnage gezocht naar Australische havens tegen \$ 14 per mille.

De River Plate bleef flauw gestemd en de vrachten vertoonen een verdere daling. Tonnage voor belading Upriver heeft 13/- geaccepteerd naar U. K./Continent met volle opties. Van Bahia Blanca werd een 6500 tonner afgesloten naar Scandinavië tegen de lage vracht van 13/-, terwijl van dezelfde laadhaven 11/6 naar U. K./Continent werd geaccepteerd door een 7500 tonner.

De salpetervrachtenmarkt is niet levendig te noemen, doch er bestond iets meer vraag. Naar Alexandrië werd een lading gedaan tegen 25/- voor een maximum van 7500 tons met de optie Continent tegen 23/- per 20 Juni/5 Juli. In ruimte werd 5000 tons per Engelsche lijnbooten geboekt per 10/30 Juni van Mejillones naar Londen/Duinkerken/Antwerpen/Rotterdam/Hamburg tegen 19/6 netto, terwijl voor maandelijksche partijen van 2000 tons per Augustus/September/October 22/- netto werd betaald naar Duinkerken/Antwerpen/Rotterdam/Hamburg. Verder werd nog geboekt naar Antwerpen/Hamburg range per Juni/Juli tegen 19/- netto en naar Delfzijl/Rotterdam/Hamburg per Juli tegen 21/- netto. Naar de Vereenigde Staten werd een aantal Juli ladingen afgesloten naar de Galveston/Boston range tegen \$ 4 op basis van één laadhaven tot twee loshavens, of twee laadhavens naar één loshaven.

De Oostelijke markten vertoonen bijna geen opleving uit den vroegeren slappen toestand. Van Wladiwostock bestaat weinig definitieve vraag voor boonen, maar er is tevens slechts weinig tonnage beschikbaar. Ook in olie werd niet veel gedaan, maar tankers zijn geboekt per Juli en Augustus naar de gebruikelijke oliehavens, inclusief Hull, tegen 42/6. Australië is practisch gesproken zonder eenige vraag en er vallen geen afsluitingen te vermelden. Ook de markt van Java blijft zeer flauw, doch er werd een boot van 6500 tons naar de Middellandsche Zee/U. K./Continent gedaan tegen 26/3 per Juli. Van Burmah ontstond ook geen opleving, maar er is een vraag voor een volle lading per Juli tegen 22/6 naar Holland voor een boot van 6/7000 tons. Voor prompte ruimte blijft het hoogste vrachtidee 19/- tot 20/- naar het Continent. Er bestaat eenige vraag voor rijst naar Japan en er werd een boot gesloten per Juni tegen 48 yen per picol.

De markt van Indië was iets levendiger en de vrachten vertoonden een neiging tot steigen. Voor Juni is de markt echter zeer flauw en per dezen termijn werd van Bombay en/of Marmagoa tegen 17/6 gedaan voor een volle lading erts naar Antwerpen. Karachi is vertegenwoordigd op „scale terms” voor prompte belading naar de Middellandsche Zee/U. K./Continent tegen 17/-. Op d.w. basis werd een gedeeltelijke lading gedaan per Deutsche lijnboot (6750

tons) van Bombay naar uitgezochte havens E. C. U. K./Continent tegen 17/6, twee havens per Juni. Manganese ore bleef flauw en er werd slechts één boeking gedaan, namelijk 1000 tons van Calcutta naar Antwerpen tegen 17/6 per Juni.

Zuid-Afrika verschaftte slechts een geringe vraag naar tonnage voor maïs, doch de vrachten zijn gezakt. Een boot per einde Juli van 4700 tons kon niet meer bedingen dan 25/- van Cape Town/Beira Range naar U. K./Continent met 6 d. minder indien belading alleen in Cape Town.

Van de Donau werd verscheidene malen de vracht van 17/6 herhaald voor directe belading, maar tegen het einde der week nam de vraag af. Van de Zwarte Zee werd tonnage opgenomen voor het vervoer van veeoeken naar Denemarken op basis van 14/6 één haven voor prompte belading. Een lading zonnebloemenzaad werd gedaan tegen 17/- Continent, 17/6 U. K. per Juli.

De nieuwste afsluitingen van de Middellandsche Zee zijn Melilla/Rotterdam 5/6, Bona/Rotterdam 4/6, Hornillo Bay/Rotterdam 5/3, Huelva/Northern States 10/-. In fosfaat werden afsluitingen gedaan naar Fransche Kanaalhavens tegen Frs. 23 tot 24. Van Alexandrië werden geen zaken gedaan.

De Golf van Biscaye is zeer rustig. Santander/Cardiff werd afgesloten tegen 6/9 en Bilbao/Cardiff tegen 5/9. Van Bilbao naar Glasgow werd een kleine boot afgesloten tegen 6/6.

Ook de time-chartermarkt is zeer stil. Met op- en teruglevering Hampton Roads werd een groote boot afgesloten tegen 85 cents voor 1/2 Pacific rounds, terwijl 90 cents werd geaccepteerd voor een rondreis States/W. C. Zuid-Amerika.

De uitgaande kolenvrachtenmarkt van Engeland vertoont geen verbetering, met uitzondering van de richting Zuid-Amerika. De vracht naar Buenos-Aires vertoont een steiging tot 18/- met 16/- naar Rio. Van Zuid Wales werd afgesloten: Rouaan 3/6, Gibraltar 7/3, Genua 8/9, Pyraeus 11/3, Alexandrië 8/9, en van de Oostkust: Helsingfors 5/-, Antwerpen 2/6½, Rouaan 3/6, Genua 8/9, Buenos-Aires 18/7½ en Newfoundland 6/-.

15 Juni 1925.

RIJNVAART.

Week van 7 t/m. 13 Juni 1925.

De aanvoeren van zeezijde, hoofdzakelijk erts, waren zeer levendig. Bij zeer veel vraag bleef de beschikbare ruimte voortdurend schaarsch.

De ertsvrachten bedroegen gemiddeld f 0,55 met ¼ lostijd, f 0,65 met ½ lostijd.

De vracht voor ruwe producten naar Mannheim was gemiddeld f 1,10 per last met verkorten lostijd.

Het sleeploon bedroeg gemiddeld 40/45 cts. tarief.

De waterstand was langzaam vallend, zoodat naar den Bovenrijn met beperkten diepgang moest worden afgeladen.

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.**Bedrijfsleven en de strijd tegen de Armoede in Nederland**

door Dr. CH. A. VAN MANEN.

Prijs ingenaaid f 3,—.

Gebonden f 4.75.

Voor leden der Vereeniging en geabonneerden op het Weekblad wordt dit werk beschikbaar gesteld tegen den prijs van f 2,50 ingenaaid en f 4,— gebonden.

Bestellingen richt men tot het Secretariaat van het Instituut, Pieter de Hooghweg 122, onder gelijktijdige remise per postwissel of op postchèque en girorekening No. 8408, Rotterdam.